

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Martina Hočevar

Informacijsko bojevanje v primeru izraelsko-palestinskega konflikta

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Martina Hočevar

Mentor: asist.dr. Uroš Svetec

Informacijsko bojevanje v primeru izraelsko-palestinskega konflikta

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

INFORMACIJSKO BOJEVANJE V PRIMERU IZRAELSKO-PALESTINSKEGA KONFLIKTA

Konflikt med Izraelom in Palestino se stopnjuje vse od osamosvojitve države Izrael, po letu 1948. Stopnjuje se z okupacijo posameznih območij, ki so se spremenile v vojni leta 1967 in se še danes vzdržuje politično kaotično stanje z obljubami o spravi med narodom. Izraelsko varnostni koncept se naslanja na IDF in tri glavne obveščevalne službe AMAN, Mossad in Shin Bet. TECHINT, zbiranje informacij z uporabo tehnologije, ohranja osnovno vlogo zagotavljanja preventivnih ukrepov, poleg huminta. Strategija Izraela je do leta 2000 temeljila na zastraševalni politiki, zgodnjem opozarjanju in prepričanosti o odločilni zmagi, toda danes koncept izgublja na veljavi. Na drugi strani se Palestinci identificirajo s politično vodilno stranko Hamas in drugimi skrajnimi skupinami, kot je PIJ, Tanzim ... Izvajanje terorja, samomorilski napadi, gverilsko vojskovanje in terorizem so ključni temelji palestinske strategije, ki za seboj pustijo globoke psihične rane in veliko civilnih žrtev. Informacijsko bojevanje se razvija na podlagi posameznih doktrin, tehnološke razvitosti in z medijskim upravljanjem. Za dobro pripravo in koordinacijo delovanja vlade in vojaško oboroženih skupin se množično izrabljajo medijski in propagandni viri. V diplomskem delu bom analizirala obveščevalno dejavnost, informacijsko bojevanje in medijski vpliv v primeru konflikta med Izraelci in Palestinci.

Ključne besede: informacija, informacijsko bojevanje, Izrael, Palestina.

INFORMATION WARFARE IN THE RESEARCH OF ISRAEL-PALESTINE CONFLICT

The conflict between Palestinians and Israelis has been increasing since the independence of the state of Israel in 1948. With its occupation of the remaining territory of Historic Palestine during the war in 1967, a politically chaotic situation has prevailed with the promise of conciliation. Israel's national security concept is focused on the Israeli Defense Forces and three main intelligence agencies AMAN, Mossad and Shin Bet. Technical intelligence, beside humint, has been playing a leading role in taking preventive measures. The importance of the Israel's national security strategy was reduced with the use of deterrence, early warning, decisive victory and self-reliance after the year 2000. On the other side, Palestinian people have been identified with the Hamas government which became a political leading party and other extremist groups, such as PIJ, Tanzim, etc. The use of terror, suicide bombing campaign, guerilla warfare and terrorism cause deep psychological wounds and civil victims. Information warfare is based on recent doctrine documents, technological capacity and media control. The governments and military groups have been coordinated especially by using the media and propaganda. In the research of the conflict between Palestinians and Israelis I will be focusing on intelligence, information warfare and media influence.

Keywords: Information, Information warfare, Israel, Palestine.

KAZALO

1 UVOD	7
2 METODOLOŠKI OKVIR	9
2.1 PREDMET IN CILJI PREUČEVANJA	9
2.2 HIPOTEZE	9
2.3 METODE PREUČEVANJA	10
3 OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV	10
3.1 INFORMACIJA	10
3.2 INFORMACIJSKO BOJEVANJE	11
3.3 POJAV INFORMACIJSKE VOJNE	13
3.4 INFORMACIJSKA TEHNOLOGIJA (IT)	15
3.5 OBVEŠČEVALNA DEJAVNOST	18
4 ZGODOVINA KONFLIKTA MED IZRAELCI IN PALESTINCI	19
4.1 OBVEŠČEVALNA DEJAVNOST IZRAELA	22
4.1.1 HAGANA	24
4.1.2 PALMAH	26
4.1.3 SHABAK/SHIN BET	27
4.1.4 MOSSAD	28
4.1.5 AMAN	29
4.2 POLITIČNA STRANKA in SKRAJNO GIBANJE PALESTINCEV	31
4.2.1 FATAH	31
4.2.2 HAMAS	33
5 INFORMACIJSKA BOJEVANJE IZRAELCEV in PALESTINCEV	36
5.1 OPERACIJSKO DOKTRINARNI VIDIK	36
5.2 ORGANIZACIJSKI VIDIK	41
5.3 TEHNOLOŠKI VIDIK	44
5.4 MEDIJSKI VPLIV	47
5.4.1 KOORDINACIJA IN PROPAGANDA	52
6 ZAKLJUČEK IN VERIFIKACIJA HIPOTEZ	55
7 LITERATURA	57

KAZALO SLIK

Slika 4.1: Ozemlje pred osamosvojitvijo Izraela	19
Slika 4.2: Ozemlje po vojni leta 1967	20
Slika 4.3: Današnje območje Izraela, Zahodnega brega in Gaze	22
Slika 4.4: Strelec Fataha poleg sokola, znak vere in zmage	31
Slika 4.5: Člani muslimanskih bratov, ki so ustanovili gibanje Hamas	33
Slika 5.1: Primerjava Izraelcev z Nacisti: predsednik Olmert prikazan kot Hitler	50
Slika 5.2: Videoposnetki Hamasa z nagovorom: vemo da ni boljše krvi kot kri Judov	52
Slika 5.3: Objava samomorilskih napadalcev na spletni strani Ezzedeem Alqassam Brigades	54

SEZNAM KRATIC, SLOVAR

AMAN	Agaf ha-Modi'in Izraelsko vojaško obveščevalna služba
COMINT	Communication Intelligence Pridobivanje obveščevalnih podatkov s sredstvi za zveze
C4I	Command, Control, Communication, Computer and Intelligence Poveljevanje, nadzor, komunikacije, računalništvo in obveščanje
EBO	Effects Based Operations Operacije, ki temeljijo na učinkih. Opustitev taktike bojev nizke intenzitete
ELINT -EI	Electronic Intelligence Pridobivanje obveščevalnih podatkov z elektronskimi sredstvi
EU	European Union Evropska unija
GSS	General Security Services Varnostne sile v Izraelu
HAGANA	Judovska obrambna organizacija, delujoča 1920–1948
HAMAS	Harakat al Muqawama al Islamiya (vnema, navdušenje) Skrajna teroristična organizacija na ozemlju Palestine
HUMINT	Human Intelligence Zbiranje obveščevalnih podatkov z osebnim stikom
IAF	Air Force of Izrael Izraelske zračne sile
IDF	Israel Defense Force Izraelska vojska
IKT	Informacijsko-komunikacijska tehnologija
IT	Informacijska tehnologija
IMINT	Imaginery Intelligence Zbiranje obveščevalnih podatkov v obliki slikovnih zapisov
MI5	Military Intelligence 5, Security Service Britanska protiobveščevalna služba
MI6, SIS	Military Intelligence 6, Secret Intelligence Service Britanska obveščevalna služba

MASINT	Measurement and Signature Intelligence Zbiranje obveščevalnih podatkov s pomočjo merjenja različnih količin
MOSSAD	Ha Mosad le Teum (Inštitut za koordinacijo) Agencija za vohunjenje in posebne naloge, ustanovljena 2. marca 1951
OSINT	Open Source Intelligence Zbiranje obveščevalnih podatkov s pomočjo odprtih virov
OZN - UN	United Nation Organizacija združenih narodov
PALMAH	Pelugot Hamahatz (Osupljiva sila) Organizacijski vojaški oddelek, ustanovljen kot del Hagane 19. maja leta 1941
PA	Palestinian Authority Palestinska uprava
PFLP	Popular Front for Liberation of Palestine Ljudska fronta za osvoboditev Palestine
PLO	Palestine Liberation Organization Palestinska osvobodilna organizacija
RMA	Revolution in Military Affairs Revolucija v vojaških zadevah
SHIN BET	SHABAK Protiobveščevalna služba, ki skrbi za notranje varnostne operacije v Izraelu
SIGINT	Signal Intelligence Zbiranje obveščevalnih podatkov s prestrežanjem elektronskih signalov
SNS	Special Night Squad Specialni nočni odred
TECHINT	Technical Intelligence Tehnična obveščevalna dejavnost
USA–ZDA	United States of America Združene države Amerike

1 UVOD

Države v razvoju so od konca hladne vojne posodabliale svoje vojaške sile in so jih s koncem 20. stoletja po večini digitalizirale, zato so za večjo učinkovitost dopolnjevale svoje konvencionalne sile. Današnji hiter razvoj družb je pripomogel k naprednim oblikam komuniciranja med posamezniki, skupinami, družbami in organizacijami, kar pa oblikuje varnostno politike države, njihovih doktrin in medijsko predstavo v svetu. Tehnološke izboljšave so produkt dobrega zbiranja, shranjevanja, analiziranja in oddajanja informacij.

Poglavitna skrb Izraela in Palestincev je že več kot 60 let dokončno rešitev problema mej. Oba naroda sta bili velikokrat v vojni. Za raziskovanje primera sem izbrala konflikt med dvema narodoma, ki dnevno odmeva v novicah Bližnjega vzhoda s preprekami, ki jih morata naroda na poti k miru uspešno premostiti. Analiza Izraelsko-Palestinskega konflikta je zelo obširna, zato bo poglavitna naloga diplomskega dela predstavitev obveščevalne dejavnosti predvsem judovskih organizacij in informacijsko bojevanje v treh dimenzijah s poudarkom na medijskem vplivu.

Tehnološko razvitejši Izrael in na drugi strani šibkejši Palestinci s konstantnim stopnjevanjem sovražnosti, kažeta nepripravljenost na spoštovanje posameznih sporazumov in s poudarjanjem svojih ideologij, ciljev in dejavnosti poizkušajo vplivati na občo javnost. Govorim seveda o delovanju mnogo katerih tajnih služb in judovskih organizacij, ki so skrbele za dvigovanje nacionalistične pripadnosti in ozemeljske varnosti. Organizacije so delovale z vojaškim oddelki, ki so z vohunjenjem in ogledovanjem pridobivali informacije, ali pa so bile skupine politično naravnane in so s svojim vplivom izvajale najrazličnejše akcije za osvoboditev zasedenih ozemelj. V okviru obveščevalne dejavnosti je osnovna metoda tajno zbiranje in analiza teh podatkov. Zbiranje temelji na *humintu*, s človeškim pristopom, kot je mreža agentov, vohunjenje, *techintu*, tehnološko podporo ter *osintu*, predvsem z odprtimi viri, ki zajemajo sredstva množičnega obveščanja in zajemajo tajne in odprte dostopne vire.

Naroda sta v času konfliktnosti izpolnjevale vlogo napadalca in branitelja. S svojevrstno vojaško kampanjo so akterji kot posamezniki velikokrat nepremišljeno povzročili veliko izgub in škode. Medijsko prikazovanje samo določenih prispevkov oz vladni nadzor nad mediji je povzročil nasprotni učinek od zaželene sprave, s strani predvsem mednarodnih

akterjev. Informacije posredovane v obćilih so dosegle povečano sovražnost in uresničevanje političnih, vojaških in ekonomskih ciljev. Prikazovanje popačene realnosti in komunikacija skrajno oblikovanih skupin, gibanj je dnevno prineslo novice na prvo stran, k večjemu financiranju ter pridobitvi enako mislećih. Posredovanje komunikacij je usmerjeno v prvi vrsti na domaćo javnost, kot sem omenila prej, drugić pa je njen cilj pridobivanje in podpora iz tujine, torej mednarodno moćnih držav. Nosilci povezanosti pripadnikov so na eni strani moćne politične institucije in na drugi strani posamezniki, ki npr. z demonstracijami ali z ustanavljanjem gibanj omogoćijo delovanje pretoka interesov in namer tudi v obliki zavajanja in prikrivanja. Primer komunikacije pod zemljo zgrajenih tunelov nam potrjuje, da je možen transport orožja, streliva, eksploziva kot tudi tihotapljenje denarja, kar pomeni, da se bo nadaljevalo oskrbovanje organizacij.

Negativnost medijev in nasploh konfliktnosti nam kažejo podatki o ųrtvah napadov. Izraelsko varnostne sile naj bi pobile od zaćetka 2. Intifade 4 718 Palestincev, Palestinci pa 236 izraelskih prebivalcev (Zuhur 2008, 1–2). Koliko ųrtev je potrebnih, da bodo oblasti, organizacije in predvsem posamezniki uvideli, da stopnjevanje nasilja in oborožene akcije ne bodo prinesle konćne rešitve, ki bo sprejemljiva za oba naroda in vse sosedne države.

Palestinci se dnevno pripravljajo in borijo proti Izraelcem. Z vstopom Hamasa na politično raven odloćanja, se je okreпил pritisk domaćih islamskih gibanj in sledila je preureditev političnega prostora na lastnem ozemlju in okreпил se je socialni vidik med prebivalci. Na zaćetku so bile palestinske nevladne organizacije in skupine deležne nekaj izraelske pomoći z namenom da se zmanjša politični monopol Jaserja Arafata in paravojaške strukture Fatah. Ob moćni podpori Hamasa se je med Palestinci razširilo oboroževanje, samomorilski napadi, na drugi strani pa se je podpora ZDA, Izraela in Evrope zmanjšala.

Zaradi lažjega razumevanja teme bom na zaćetku podala teoretsko razlago pojmov in predstavila zgodovino konflikta. V empiričnem raziskovanju bom predstavila nekatere obveščevalne organizacije in politično ter skrajno gibanje in izpostavila glavne metode pridobivanja informacij. V tretjem delu, bom analizirala informacijsko bojevanje pred in po letu 2000, korak k tehnološke razvitosti in medijski vpliv prikazovanja tem v javno dostopnih obćilih.

2 METODOLOŠKI OKVIR

2.1 PREDMET IN CILJI PREUČEVANJA

Tema diplomske naloge je pregled obveščevalne dejavnosti in informacijskega bojevanja v preteklosti konflikta med Izraelci in Palestinci. S svojim izborom in pomembnostjo obveščevalnih organizacij in politično, skrajnih gibanj kot del informacijske dejavnosti bom analizirala razvoj varnostne dimenzije obeh držav, drugi upor Palestincev in medijski vpliv na oborožene akcije.

Cilji diplome je ugotoviti razlike in skupne podobnosti v konfliktu z izbranimi skupinami. Pri raziskovanju primera se bom v okviru informacijske dejavnosti osredotočila na obveščevalno dejavnost in službe, informacijsko bojevanje in medijsko komuniciranje z oblikami propagande. Diplomsko delo je v prvem delu razdeljeno na zgodovinski prikaz in razvoj judovskih obveščevalnih organizacij in politično skrajno organiziranost na drugi strani. Pri raziskovanju sem za lažje razumevanje in primerjavo izbrala posamezne entitete, ki so se medsebojno dopolnjevale in nadgrajevale. V okviru opisovanja značilnosti posameznih skupin bom izpostavila tipične pojavne parametre. Drugi del diplome posvečam varnostnim dimenzijam obeh strani, ki so se po drugi vstaji Al Aqsa Intifade spremenile. Pri tem bom informacijsko bojevanje opredelila s pomočjo treh dimenzij, in sicer s politično-doktrinarnim, organizacijskim in tehnološkim vidikom. V zaključku diplomske naloge bom preučila tudi medijski vpliv in delovanje nekaterih medijev v novejšem času.

2.2 HIPOTEZE

Hipoteza 1:

Delovanje judovskih obveščevalnih služb temelji na zbiranju informacij *techint* in z metodami vohunjenja, tajno izvajanje atentatov in izvajanje psihičnega terorja.

Hipoteza 2:

Z medijskim vmešavanjem v reševanje konfliktov se je tradicionalna vloga konvencionalnega bojevanja končala in prešla v informacijsko, zato je rešitev konflikta med Izraelci in Palestinci v rokah politične diplomacije ter uspešnejše medijske propagande.

2.3 METODE PREUČEVANJA

V diplomski nalogi primera Izraelcev in Palestincev bom uporabljala naslednje metode preučevanja:

- **deskriptivna metoda**, s katero bom opredelila teoretski okvir in temeljne koncepte,
- **analiza in interpretacija primarnih in sekundarnih virov**: s pomočjo člankov, knjig, raziskovalnih nalog in interneta bom opredelila pomen pojmov, odnose med njimi in ustvarila rdečo nit celotne naloge. S klasifikacijo zbranih virov pa bom lažje predstavila študijo primera,
- **metodo zgodovinske analize** bom uporabila za kronološko navajanje podatkov o preteklih konfliktih Izraelcev s Palestinci ter o skupnih parametrih v konfliktih po letu 2000,
- **primerjalna analiza oziroma komparativna metoda** mi bo omogočila primerjavo med posameznimi viri in prikaz podobnosti in razlik v konfliktih, različnih časovnih obdobjih. Povezovalno vlogo med analizami bosta zgoraj postavljeni hipotezi.

3 OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV

3.1 INFORMACIJA

Informacija je kontekstualiziran podatek. Podatki, pomembna dejstva in dogodki predstavljajo vse, kar se zgodi okoli nas. Podatek mora biti zaznan in obrazložen, da je lahko preveden in definiran v informacijo. Tako je informacija rezultat dveh stvari: *podatka*, ki ga razumemo in *navodil*, kako si razlagamo, da dobimo njegov pomen. Informacije je produkt informacije z opazovanjem in analizo. Zaradi tega je informacija slika pojma in rezultat našega čutenja in razlage, ne glede na sredstva. Prva že prej omenjena lastnost informacije je **določiti podatek in navodila**, zato da lahko informacijo uporabimo. Kako hitro jo uporabimo, je predvsem odvisno od tehnologije. Druga lastnost so **funkcije informacije**, ki zajemajo pridobivanje, prenos, shranjevanje ali spremembo informacije. In prav lastnosti informacije v vojni in poveljnikova znanja lahko odločno vplivajo na razplet vojne (IWS 2008).

Informacije so pravzaprav od vsega začetka človeškega obstoja pomembno vplivale na potek življenja. Človek v pradivjini je moral in želel vedeti podrobnosti o živalih, katere je lovil, o ljudeh in ozemljih, kamor se je selil. Dandanes so informacije nepogrešljiv del posameznika,

združb, okolij, sistemov in so ključne tudi v vojnah. Pomen informacije v vojni je znan od obstoja bojevanja. Teoretično pa je bil predstavljen pred petindvajsetimi stoletji v knjigi Umetnost vojskovanja, avtorja Sun Tsu Wu, kitajskega generala. Teorija je še dandanes osnova za taktiko bojevanja, ki navaja, da bo zmagovalec tisti, ki odlično pozna svoje in nasprotnikove sile. V kolikor poveljnik pozna zgolj svoje sile, bo polovico bitk izgubil, če pa ne pozna nasprotnikovih sil, bo izgubil vse sile. Paket podatkov informacij se z razvojem oboroženih sil veča in širi. »Star vojaški pregovor pravi, da je informacija koristna le takrat, ko je resnična, natančna in pravočasna«. Pregovor lahko razširimo s trditvijo, da je boljša informacija tista, ki vsebuje več podatkov, je bolj prilagodljiva za nadaljnjo obdelavo in bolj uporabna. Na bojišču bo torej v prednosti tista stran, ki bo pravočasno pridobila najbolj natančne informacije, seveda pod pogojem, da jih bo tudi najboljše obdelala in pravočasno ter pravilno uporabila, oziroma izkoristila (Kočevar 2004).

3.2 INFORMACIJSKO BOJEVANJE

Termin informacijsko bojevanje temelji na uporabi informacij in napadov na informacije kot sredstvo vojne. Obsega prenos propagande informacij do nasprotnika, da ga prepričamo ali zanikamo že zbrane informacije, ki bi povzročile morebiten upor. Tako imenovano tekmovanje za informacije sega v daljno zgodovino človeških konfliktov. Vsaka informacija spodbuja posameznika, skupine in nacije, da jo zavaruje, uporabi in se z njo prebije v vrste nasprotnika. Vse od leta 1970, so se pokazale velike izboljšave v tehnološkem pomenu zbiranja, shranjevanja, analiziranja in oddajanja informacij (IWS 2008).

Informacijsko bojevanje je potrebno preučiti v treh dimenzijah: politično-doktrinarnem, organizacijskem in tehnološkem vidiku (Fredericks v Svete 2005, 118). Vloga doktrine države je bistven element razvoja in dopolnjevanje strategije informacijskega bojevanja. Prav tako je pomembna analiza preoblikovanja in sprememb oboroženih sil. Tehnološki vidik pa s študijo primera pokaže praktično uporabnost konceptov ter njihovo implikacijo na dejanski razvoj in izid sodobnih konfliktov.

Paket znanj o nasprotniku, številu sil, o terenu in vremenu se z razvojem oboroženih sil in uporabljenimi tehnologijami postopno veča in širi ter predstavlja večji uspeh sil z doseganjem svojih ciljev. Poveljniki morajo imeti za vodenje bitk določeno obliko vodenja in

poveljevanja, s svojimi enotami morajo biti povezani ter navsezadnje morajo imeti informacije o enotah nasprotnika, o terenu in vremenu. Postopek vodenja in poveljevanja se je skozi različna obdobja tehnično in tehnološko izboljševal in je enotam omogočal dobro pripravo, analizo in izvajanje bitke glede na dobljene informacije ter nadgradil odločanje, vodenje in poveljevanje s pomočjo sodobnih informacijskih sistemov. S pomembnostjo informacijske tehnologije in baze podatkov vojaške sile se je povečala gibljivost in hitrost enot, natančnost orožja in izvajanja bojnih nalog ter učinkovitost enot kot celote. Množične vojske je tako zamenjala manjša, elitnejša enota z večjo zmogljivostjo, udarnostjo in navsezadnje s tehnološko, informacijsko prefinjenostjo in dovršenostjo. Zbiranje, prenos, urejanje in uporaba podatkov omogočajo računalniške povezave in mreže, ki se širijo zelo hitro in omogočajo hiter prenos podatkov tudi na daljavo. Namen mreže je oblikovanje računalniških sistemov, ki morajo vsebovati sisteme za zbiranje informacij, digitalni prenos, baze podatkov, prikazovalnike za obdelavo in prikaz podatkov ter nadzorno-krmilne sisteme. Sistemi so sestavljeni z vrstami visoko razvitih elektronskih, optično-elektronskih, informacijskih in drugih tehničnih sistemov (Bernard v Kočevar 2004).

Prihodnost vojne bodo označevali napadi v obliki računalniških virusov, črvov, logičnih bomb in trojanskih konjev bolj kot pa napadi z izstrelki, bombami in raketami. Informacijska tehnologija bo poskrbela za politično obliko uničenja nasprotnikove nacije ali infrastrukture, kar bo zadostovalo za zmago brez uporabe vojaške sile (Metz 2004, xiii).

Informacijsko bojevanje deluje v ofenzivni obliki, ki obsega napad na nasprotno informacijske sisteme ali omrežja in v defenzivni obliki, ki zajema zaščito lastnih sistemov pred morebitnimi vdori nasprotnika. Nekatero definicijo informacijskega bojevanja so definirane s pojmom **informacijske operacije**, ki obsegajo delovanje elektronskega bojevanja, operativnih zmogljivosti računalniškega omrežja, psihološko podprte operacije ter sodelovanje z drugimi vidiki za zaščito oz. obrambo lastnih informacijskih sistemov (Svete 2005, 121).

Informacijske operacije se po Libickiju (Ibid, 122) nanašajo na:

- bojevanje na področju poveljevanja in nadziranja (vojaške operacije, ki uničijo nasprotnikove sisteme poveljevanja in nadzora),
- obveščevalno dejavnost (zbiranje, uporaba in nadzor informacij),
- elektronsko bojevanje (prenos fizičnih informacij in teoretičnih oblik informacij),

- psihološko bojevanje (usmerjeno na človeški um in razum),
- hekerstvo.

Po nekaterih definicijah naj bi bilo informacijsko bojevanje del širšega koncepta informacijskih operacij, ki se nanašajo ne samo na oborožene sile, ampak tudi na vplive vlade in nedržavnih akterjev. Operacije se izvajajo v vseh časovnih dimenzijah, v miru in vojni ter s ciljem vplivanja na mnenja državnikov ali kar celotnih populacij. Informacijsko bojevanje vsebuje tako konvencionalno vojaško delovanje kot tudi druge uporabe IKT. Med področje informacijske politike spadajo tudi mediji in njihov vpliv (Ibid).

Informacijsko bojevanje je potek bojne operacije na visoko tehnološkem razvitem vojskovališču, na katerem obe strani uporabljata sredstva IKT v medsebojnem tekmovanju s pridobivanjem, nadzorom in končno uporabo informacij. V ožjem smislu gre za pridobivanje informacij z bojišča, za uporabo vojaškega zavajanja, varovanja operativnih podatkov, psihološko vojno, elektronsko vojskovanje in ogrožanje nasprotnikovega informacijskega sistema s ciljem prekinitve toka informacij. Cilj vseh dejavnosti je oslabitev in uničenje nasprotnikovih poveljniških in kontrolnih zmožnosti ter obenem zaščita lastnih (Grizold in Ferfila v Svete 2005, 144).

Za današnje obdobje so značilni spopadi majhne intenzivnosti, v katerih so oborožene sile uporabljene kot zelo mobilne, učinkovite in usposobljene. Poveljniki so na področju sistema poveljevanja in kontrole zelo usposobljeni za pravočasno situacijsko delovanje in odzivanje (Goričar 2004).

3.3 POJAV INFORMACIJSKE VOJNE

Začetek vojne označujemo z obstojem človeštva in nesoglasij med ljudstvi. Vojna je oborožen konflikt med skupinami (države ali skupine posameznikov) z namenom uničenja in prevlade. Vse bolj se uveljavlja informacijska vojna na globalni ravni in predstavlja celostno podobo vseh tipov konfliktnega stanja v modernem času. Vojne se odvijajo od vsega začetka, ne da bi videli njen konec oziroma propad. Informacije so tako v vojnah prisotne že od vsega začetka in prinašajo najuspešnejšim in najhitrejšim tekmecem zmago, prevlado v bitki ali vojni.

Avtorji Jones, Kovacich, Luzwick (2002) navajajo, da zgodovinarji in strokovnjaki opredeljujejo štiri generacije vojn, vojnih stanj, in sicer:

1. *Prva generacija* se je začela z nastankom nacionalne države, z začetkom oborožitve in vojaške strukture ter z vojskami sužnjev, ki so se končale v začetku devetnajstega stoletja, z začetkom Napoleonovih vojn.
2. *Druga generacija* se je začela leta 1860 v ameriški civilni vojni. Prisotna je že artilerija, množične vojske, taktike frontalnih napadov, mitraljezi, razvoj orožja za množično uničenje in železniška logistika. Končala se je s koncem 1. svetovne vojne.
3. *Tretja generacija* se začne s taktiko in oborožitvijo Nemčije oz. z začetkom 2. svetovne vojne, s pojavom taktike presenečenja.
4. *Četrta generacija* je meje med civilnim in vojaškim okoljem zabrisala in informacije so postale sovražno sredstvo, ki ima večjo moč kot pa npr. oborožena divizija vojakov. Informacijska doba je bila prisotna skozi vse generacije, a predstavlja največjo grožnjo obstoju in preživetju človeštva.

Informacijska vojna oz. vojno stanje je povezana in sočasna mešanica fizičnih in virtualnih procesov, katerih ciljni napad mora biti sočasno dosežen in ohranjen. Istočasno pa je njen namen preprečiti nasprotniku delovanje z enakimi metodami. Informacije so ključni akter pri izrabi položaja nasprotnika. Gre za široko definicijo in zajema različne organizacijske ravni, zmožnosti in ljudi (npr. vlade, kartele, korporacije, hekerje, teroriste ali skupine posameznikov).

Predvsem zadnje obdobje podrobneje opisuje Alvin Toffler, ki v svoji knjigi *War and Antiwar* informacijski val bojevanja razdeli na tri valove (1993):

Prvi val definira kot:

1. **agrarni val**, z začetkom medčloveških konfliktov približno pred 10 000 leti, vse do industrijske revolucije, začetek civilizacije. Za prvi val so značilne predvsem majhne in slabo opremljene enote, ki temeljijo na moči in agrikulturnih produktov;
2. **industrijski val**, s koncem 19. stoletja, ki še vedno traja in zajema množičnost, masovni presežek, izboljšana opremljenost in pojav nacionalnih vojsk, temelječa na mehanični moči;
3. **informacijski val**, ki se je uveljavil v 80. letih 21. stoletja in povzroča zmanjševanje števila vojakov in potrebnih materialno-tehničnih sredstev, predvsem pa temelji na kontroli informacij in razvoju elektronskih medijev ter obveščevalnih dejavnosti.

Podobnost obeh razdelitev obdobjev je podobna oz. enaka, z razliko, da sta druga in tretja generacija združeni v industrijski val po Tofflerju. Posamezna vojna pa zajema lahko značilnosti posameznega vala, generacije, predvsem na poudarku informacijske zmogljivosti.

Toda ne glede na moč tehnologije, metode v operacijah in organizacijske spremembe v vojskah, bo vojna po Clausewitzu vedno obsegala nevarnost in dinamične odnose med strastjo, sovraštvom, razlogom, tveganjem in verjetnostjo (Metz 2004, 73).

3.4 INFORMACIJSKA TEHNOLOGIJA (IT)

Vojske so od vsega začetka uporabljale informacijsko tehnologijo v obliki dimnih signalov v starih časih, uporaba telegrafov v času prehajanja stoletij in vodeno strelivo danes. Vse do 21. stoletja z razširitvijo informacijskih sistemov so prevladovali tanki, letalstvo in izstrelki. Danes so sistemi in tehnologije najpomembnejše orožje v vojaških operacijah. Gre za napade na vojaške sile in objekte ter napade na civilno infrastrukturo¹ (Berkowitz 2003, 177).

IT je koncept, ki ga ne vidimo zgolj kot vir ogrožanja varnosti, ampak se nanaša na sredstvo za doseganje miru in varnosti. Njegova uporaba je pomemben dejavnik pri zagotavljanju in ohranjanju zunanje in varnostne politike. Tehnologije so pomembno prispevale k stabilizaciji, k izgradnji uničenih informacijskih in komunikacijskih mrež na kriznih območjih ter k vzpostavitvi medsebojnega komuniciranja in posredovanja informacij.

Širi se z veliko hitrostjo in zajemajo tehnologije; zbiranje, shranjevanje, obdelavo ter umestitev v kontekst in zagotavlja dostop do pridobljenega znanja. Ekonomski, družbeni in politični razvoj prinaša velike spremembe in transformacijo v procesih načrtovanja, uporabe, nadzorovanja in navsezadnje vrednotenja informacijske tehnologije. Kot utemeljuje Metz (2004, xv) je najpomembnejša determinanta uspeha vojske v 21. stoletju večja hitrost enot, kot jo imajo nasprotniki. Taktična in operacijska hitrost se nadgrajuje z informacijsko tehnologijo (digitalne tehnologije) in z gradnjo primernejših doktrin in usposabljanj. Najpomembnejša je strateška hitrost, ki zajema mobilnost in hitre odločitve.

¹ Transportno-kontrolni sistemi, finančni sistemi in komercialne novičarske in radijske postaje.

Dandanes zagotavljanje varnosti zahteva sodelovanje vseh držav in drugih nedržavnih akterjev. Odzivanje države z globalno prisotnostjo in komunikacijskimi zmogljivostmi omogoča iskanje skupnih rešitev, hitro in učinkovito odzivanje na varnostne konflikte ter povezovanje nedržavnih akterjev v skupne mehanizme za stabilizacijo razmer. Uporaba IT (hitrejši in obsežnejši prenos podatkov, hitro odločanje in učinkovito ukrepanje) v naj sodobnejših kriznih območjih preprečuje, da bi do konfliktov sploh prišlo. S pomočjo simulacijskih znanj pa prispeva k uspešni razrešitvi konfliktov med sprtimi stranmi.

S pomočjo človeškega dejavnika se družbe izpopolnjujejo in investirajo v nadaljnji razvoj. Za sam razvoj pa je pomemben razpoložljiv kapital, značilnosti politične in družbene ureditve ter ekonomska politika, ki ustvarja razvoj industrije v razvitih in nerazvitih državah. Drugače povedano, globalno gospodarsko okolje se spreminja z razširitvijo in razvojem IT. Razvoj države je pogojen z vlaganjem v tehnologijo in ogrodje komunikacijskih teles in storitev.

Informacijska komunikacijska tehnologija je pomembna za oblikovanje sodobnih varnostnih mehanizmov in je tako izredno uporabna v preprečevanju in odpravi posledic naravnih nesreč in pri ustvarjanju t. i. mobilizacijskega učinka. Ta omogoča elektronsko izmenjavo informacij s souporabo datotek in vzpodbuja medčloveško sodelovanje v obliki materialne pomoči ter finančnih sredstev (humanitarna dejavnost) (Svete 2005, 115). IKT je v mnoge oborožene sile prinesla razvijajoče doktrinarne, organizacijske, kadrovske in tehnološke spremembe z osrednjo vlogo mrežnega vojskovanja, kar pa je predvsem pomenilo velik finančni zalogaj obrambnega proračuna sil, med katerimi je izstopajoča ZDA. Širši pomen so dobile IKT na področju logistike, komunikacijskih naprav in na področju nadzora. Za poveljniško bazo je pomembno integralno delovanje sistemov z obveščevalnimi in vsebinskimi podatki, ki omogočajo celovit pogled na izvajanje bitk. S pomočjo obveščevalno-komunikacijske tehnologije se zmanjšajo izgube na bojišču in operacija poteka vse bolj na virtualni ravni, brez človeškega pristopa (npr. brezpilotna letala) (Kočevar 2004). Nove tehnologije imajo veliko potenciala za spremembo ne zgolj taktičnih in operacijskih metod, ampak vojaške strategije kot take. Kmalu bo tehnologija omogočala vojaškim načrtovalcem, da izberejo kateri posameznik ali fizični objekt v zgradbi bo uničen. Gre za razširitev robotike, ki bo nadomestila sedanje bojavnike (Metz 2004, xiii–xiv).

Spremembe ali preoblikovanje oboroženih konfliktov so lahko posledica boljše uporabe tehnologije. Kot npr. informacija lahko postane pomembnejše orožje kot pa preprosto orožje,

ki je osnova za tradicionalno pojmovanje vojne. V prihodnosti se bo vse več napadov odvijalo preko računalnikov, črvov, logičnih bomb in trojanskih konjev po vsej verjetnosti bolj pogosto kot pa v obliki nabojev, bomb in izstrelkov. Informacijska tehnologija danes lahko dovolj dobro poskrbi za politično uporabno pot, ki bo uničila nasprotnikove nacionalne interese in doprinesla zmago brez soočenja z vojaškimi silami (Metz 2004, 59–60).

Za brežhibno delovanje informacijske tehnologije skrbi zaščita informacijske infrastrukture (sredstvo in cilj nekonvencionalnega delovanja). Le-ta zagotavlja, da se v najkrajšem možnem času zagotovi informacije o ranljivosti, zlorabah, virusih in opozori na vstop v zavarovane informacijske mreže infrastruktur (kibernetski prostor). Vdori in zlorabe so posledica napadov teroristov, kriminalcev in delovanje obveščevalnih služb, v splošnem so posledica velike odvisnosti od politike, gospodarstva, družbe in končno od informacijsko-komunikacijskih sistemov.

Teroristi in ostala združenja izrabljajo komunikacijske kanale za hiter in učinkovit prodor do globalne javnosti in občinstva. Z uporabo pisnih medijev v obliki člankov in drugih promocijskih materialov (slikovne in zvočne oblike ter uporaba interneta) zagotavljajo propagandno dejavnost in na ta način pridobivajo podporo okolice za širjenje svoje ideologije.

Napade označujemo kot fizične, v obliki dejanskih uničenj strojne opreme in nosilcev podatkov, kot elektronske, ki ne poznajo geografskih ali drugih omejitev. Izpad omrežja je posledica pomanjkljivosti sistemov ali njihovo neskladje in privede do zloma informacijske mreže. Uporabo in zaščito IKT uvrščamo med potencialne nove vire ogrožanja, kar povečuje varnostne implikacije med zasebnim in javnim sektorjem (Svete 2005, 109–141).

Za Metza 2004 (xix–xx) so ključni naslednji strateški izzivi za novodobne informacijske vojske:

- razvoj in povezovanje robotike,
- hitra modernizacija opreme, sistemov in organizacije,
- razvojne metode za hitro preoblikovanje doktrin, konceptov, organizacij,
- razvoj sposobnejše psihološke natančnosti (polno povezovanje ne smrtonosne moči).

3.5 OBVEŠČEVALNA DEJAVNOST

Sodobne družbe prehajajo iz tehnološko razvitih v informacijsko zmogljive akterje. Moč in prednost državam daje aktivna obveščevalno informacijska dejavnost in službe. To moč države izkoriščajo za pridobitev in ohranitev prevlade na političnem, gospodarskem in kulturnem področju. Obveščevalne službe so sistemi, ki temeljijo na celostnem pridobivanju podatkov s pomočjo IKT oz. sodobne komunikacijske tehnologije (Svete 2005, 192).

Gre za proces, ki je organiziran znotraj določenih organizacij, ki so lahko samostojne ali pa so del organizacije. V ožjem smislu je obveščevalna dejavnost tajno zbiranje in analiza podatkov ter njihova transformacija v obveščevalne informacije. Širši smisel obveščevalne dejavnosti se razširi v protiobveščevalno dejavnost in tajne akcije (Purg 2002, 15). Šaponja v širšem smislu poudari, da je obveščevalna dejavnost pridobivanje znanja in informacij, o vsem kar se dogaja okrog nas na institucionaliziran in organiziran način (Šaponja 1999, 10–12).

V različnih obdobjih se je njihov glavni pomen ohranil z dvema osnovnima načinoma pridobivanja podatkov (tehničnim in človeškim). Tehnologija se je izboljševala in posledično se je spreminjalo varnostno okolje. Prvi način pridobivanja podatkov je človeški dejavnik imenovan HUMINT (Human Intelligence). Drugi način je poimenovan TECHINIT² (Technical Intelligence), ki temelji na visoko tehnoloških zmožnosti kibernetских vdorov (digitalno vohunstvo in sabotaza) (Svete 2005, 197).

Obveščevalne službe so aparati za zbiranje tajnih podatkov, njihovo analiziranje, ocenjevanje in konkretna priporočila za vodenje politike države. Za doseg te podatkov se službe poslužujejo številnih legalnih možnosti (Anžič 1996, 61).

Splošno uveljavljen način delovanja obveščevalnih služb je obveščevalni cikel, ki ga sestavljajo pridobljeni podatki z zbiranjem, obdelavo in analizo informacij. Modernejše

² Termin TECHINIT izvira iz tehnične obveščevalne dejavnosti in se nanaša na tehnične in mehanske vire informacij oz. ne obsega človeka kot vira informacij. Sestavljen je iz treh obveščevalni enot: SIGINT (Signals Intelligence), signalno obveščevalno dejavnost, IMINT, ki opredeljuje podobe kot vir podatkov ter obveščevalna dejavnost HACKINT, ki se nanaša na tajno računalniško podprte baze in omrežja.

SIGINT je mogoče deliti na COMINT komunikacijsko obveščevalno dejavnost ter ELINT elektronsko obveščevalno dejavnost. IMINT delimo na PHOTINT, fotografsko obveščevalno dejavnost in multispektralno skeniranje MSS (uporablja infrardeče in mikrovalovno pridobivanje podob). (Davies v Svete 2005, 193). Uporablja se tudi sistem OSINT, ki temelji na pridobivanju podatkov iz t. i. odprtih virov (Open Source Intelligence) (Svete 2005, 197).

obveščevalne službe temeljijo na množičnih virih, multimedijem in omrežnem delovanju, imenovan Multi-INT. Gre za združevanje obveščevalnih služb med državami, kjer delovanje izgublja del nekdanje samostojnosti in samozadostnosti (Šaponja 1999, 9; Svete 2005, 194).

4 ZGODOVINA KONFLIKTA MED IZRAELCI IN PALESTINCI

Začetki Izraelsko-Palestinskega konflikta segajo v leto 1947, ko se je končal mandat Velike Britanije, ki je upravljala s Palestinskim ozemljem od leta 1920. Palestinsko ozemlje je bilo sestavni del Otomanskega imperija, ki je propadlo s prvo svetovno vojno in začelo se je britansko mandatno upravljanje (glej sliko 4.1). Britanci so izdali Balfourjevo³ deklaracijo, ki je s pismom judovskim voditeljem v Veliki Britaniji obljubila Judom pravico do svojega ozemlja, kar je pomenilo prvo politično priznanje njihovih ciljev. V času druge svetovne vojne pa je tajna britanska diplomacija tudi Arabcem obljubila številna ozemlja v zameno v boju proti Turkom (Požun 2004, 21).

Slika 4.1: Ozemlje pred osamosvojitvijo Izraela



Vir: Wikimedia Commons (2007).

Sledila so ostra arabska zavračanja preseljevanja Judov na ozemlje Palestincev in oblikovanje naselbin (kupovanje zemlje pri Arabcih), ki so se z nacističnim preganjanjem samo večala. Prebivalstvo se je v času po 1. svetovni vojni močno povečalo, kar je okrepilo strah Arabcev

³ Imenovala se je po britanskemu zunanjemu ministru lordu Balfourju.

in je zato leta 1936 prišlo do vstaje. Britanci so kaotično stanje želeli omiliti z ustanovitvijo Peelove komisije, ki je podala predlog razdelitve države na judovsko in arabsko polovico. Arabci predloga niso sprejeli, zato so se nadaljevali spopadi med Judi in Britanci ter Arabci na drugi strani. Po koncu mandatnega upravljanja Britancev nad Palestino je nalogo prevzela Organizacije Združenih Narodov (OZN), ki je z resolucijo podala delitev Palestine in oblikovanje palestinske in judovske države. Nasprotovanje je prineslo nova trenja in spopade. Oborožena judovska gibanja so zavarovala svoje predele in so napadale arabski del, da bi tako povečala ozemlje nove judovske države. Najhujši pokol palestinskega prebivalstva se je zgodil vzhodno od Jeruzalema. Ob razglasitvi neodvisnosti Izraela 14. maja leta 1948 je sledila osemmesečna vojna. Vojske Egipta, Jordanije, Sirije, Libanona in Iraka so napadle Izrael. Začela se je prva izraelsko-arabsko vojna. Ena od več vojn končana s prekinitvijo ognja ob pomoči OZN, vojna, v kateri zmaga mlada Izraelska država (Globus 2008).

Izrael zasede Galilejo, puščavo Negev in obalo Sredozemskega morja. Jordanija je zasedla Zahodni breg, Egipt Gazo, Jeruzalem je razdeljen na vzhodni jordanski del in zahodni izraelski. V novi vojni leta 1956 je Izrael v napadu na Egipt pridobil Sinajski polotok. Sledijo novi incidenti na mejah Izraela s Sirijo, Jordanijo in Egiptom. Zaradi premika egiptovskih enot in kršenje določb mirovnega sporazuma je Izrael leta 1967 ponovno napadel prej omenjene države. Izrael je osvojil Zahodni breg, Gazo, Sinajski polotok, Golansko planoto ter priključil vzhodni del Jeruzalema (Nikolič 2002, 33–42), glej sliko 4.2.

Slika 4.2: Ozemlje po vojni leta 1967



Vir: CIA (2007).

V novi vojni leta 1973, na praznik Yom Kippurja, so Izrael napadle sirijske in egiptovske enote na Golanski planoti in Sueškem prekopu, kar se je končalo z delnim izraelskim umikom iz ozemelj. V času hladne vojne so ZN z resolucijo pozivali Izrael k umiku iz zasedenih območij, do česar še danes ni prišlo. SZ se je postavila na stran Sirije, Egipta in PLO; ZDA pa na strani Izraela in Jordanije, kar je situacijo še otežilo (Ibid).

Prvi izbruh Palestincev z imenovanim uporom Intifada, ki je trajal od 1987 do 1993, ni prinesel uspeha palestinskega naroda, je pa vzpodbudil rast radikalno organiziranih skupin, gverilskih in samomorilskih napadov. Istega leta je bil podpisan mirovni sporazum v Oslu med izraelskim predsednikom vlade Jicakom Rabinom in predsednikom palestinske osvobodilne organizacije (PLO⁴) Jaserjem Arafatom. V naslednjem letu so se oblikovale palestinske avtonomne oblasti z deli lokalnih uprav na zasedenih območjih, s sporazumom pa naj bi Palestinci dobili svojo lastno državo, katere še niso dočakali. Druga Intifada se je začela leta 2000, ko je izraelski voditelj Ariel Šaron obiskal sveto mošejo Al Aksa (po kateri se je tudi imenovala) na tempeljskem trgu Haram al Šafir⁵ v Jeruzalemu. Upor je naletel na hudo represijo izraelskih metod likvidiranja, pobijanja otrok, uničevanja hiš, policijske ure. Omeniti moramo hude napade Islamskega džihada in Brigad mučenikov Al Akse. Upor se je končal z umikom judovskih naseljencev iz Gaze na predlog Ariela Šarona, kar je za Palestine pomenilo korak naprej, za judovske naseljence pa je pomenilo izdajo, ker so verjeli v obljubljeni državo Izrael (Geller 2008). Nerešena ozemeljska vprašanja so vzrok konfliktov tudi v današnji dneh, govorimo seveda o Zahodnem bregu, Jeruzalemu in Gazi. Razdelitev ozemlja je prikazana na spodnji sliki 4.3.

⁴ PLO so sestavljale tri napredne skupine: PFLP (Popular Front for the Liberation of Palestine), DFLP (the Democratic Front for the Liberation of Palestine) in komunistična stranka Fatah (Zuhur 2008, 47).

⁵ Trg stoji v Vzhodnem Jeruzalemu in predstavlja za judovski narod sveto mesto skupaj z zidom objokovanja, na katerem je stal prvi in drugi judovski/biblijski tempelj. Za njim pa stoji muslimansko svetišče/mošėja Al Aksa na skali, ki je za ves muslimanski narod tretje najsvetejše mesto islama.

Slika 4.3: Današnje območje Izraela, Zahodnega brega in Gaze



Vir: CIA (2007).

4.1 OBVEŠČEVALNA DEJAVNOST IZRAELA

Prvi predsednik vlade David Ben Gurion in ostali veliki voditelji Izraela so po ustanovitvi države podali skupno odločitev: Izrael potrebuje najboljšo tajno službo na svetu. Res, da je Izrael majhna država je njena prednost v nenehnem širjenju ozemlja, naravnih virih, številčnosti in najboljši vojski, ki jo je sposobna sestaviti. Za uspešnost oboroženih sil pa je potrebna oprezna, aktivna in spretna tajna služba, ki mora biti pripravljena posredovati informacije o moči nasprotnika, o njegovih slabostih, načrtih in pobudah v določenih trenutkih. Potrebuje številne agente po celem svetu, še posebej v arabskem (Jewish Agency for Israel 2008).

Izrael je oblikoval svoj obveščevalni in varnostni sistem, da bi zagotovil obstoj obstoječe države. Prve obveščevalne sile so bile posebno oblikovane enote s specialnimi agenti z nalogo, da izsledijo kriminalna dejanja med nacistično drugo svetovno vojno oz. da izvajalce pripeljejo pred sodišče. Vlada je svoje agente usposabljala za vohunjenje nasprotno mislečih vlad in vojsk po celotnem Srednjem vzhodu. Do leta 1960 je bila izraelska obveščevalna služba ena izmed boljše pripravljenih in uspešnejših služb na celem svetu. Danes so v državi Izrael štiri glavne službe, ki temeljijo na dolgi tradiciji (Espionage Information 2008).

V zadnji četrtini 19. stoletja, ko so se oblikovale prve judovske kmetijske naselbine, so morali judovski naseljenci reševati mejna trenja, motenje posesti in medsebojno rivalstvo. Ker so bila nesoglasja med sosedi prevelika in ker so želeli braniti svoje pravice so se organizirali v skupino, ki se bo borila z orožjem. Glavni namen prvih združenja je bil ureditev razmer z Arabci in je temeljil na dvigovanju nacionalističnih načel. Združenja so skrbela za socialno in ozemeljsko varnost prebivalcev (Jewish Virtual Library 2008a). Člani organizacije so se čutili kot jedro prihodnje judovske vojske, toda številčnost organizacij po večini ni presegla stotih članov. Po nekaterih ekonomskih izračunih so bile organizacije prešibek člen za delovanje, zato so bila razpuščene z ustanovitvijo razvitejših judovskih organizacij (Jewish Virtual Library 2008b).

V zadnjih 30 letih se je narava ogrožanja Izraelske varnosti popolnoma spremenila. K temu je pripomogla revolucija v vojaških zadevah (RMA⁶) in prevzem vodilne sile IDF⁷ v sistemih mikroelektronike, senzorjev, natančnih smernic in kontrolnega sistema ter odprla novo prepoznavnost postavljenih konvencionalnih sil. Veliko poudarka je bilo namenjenega prekomernim usmeritvam v razvoj velike konvencionalne vojaške sile, kar je prineslo neuspeh pri prilagajanju tem spremembam in tehnološki razvitosti drugih sil.

V tem poglavju bom predstavila dve starejši judovski obveščevalni organizaciji, Hagano in Palmah, ter sodobnejše še vedno aktivne organizacije Mossad, Shin Bet in Aman. Pri Palestincih pa bom predstavila Fatah, do leta 2006 vladajočo stranko in skrajno fundamentalistično organizacijo Hamas. Glavna varnostna dimenzija obeh držav je delovanje obveščevalnih organizacij od začetka 20. stoletja do danes. Prizadevajo si uspešno delovati s glavnim poudarkom za doseg nacionalnih interesov.

⁶ RMA je pravzaprav razlaga zahodne ideje, ki jo je razvila skupina teoretikov sovjetske vojske in pomeni revolucijo v vojaški tehnologiji. Revolucija se je začela v spremembah vojaških odnosov po prvi svetovni vojni s pojavom letal, podmornic in mehaniziranega vojskovanja. Nadaljevanje po drugi svetovni vojni je prineslo vodene izstrelke, osnovno računalništvo in jedrsko energijo. Po 80 letih je sledil prodor izboljšane in naprednejše tehnologije (senzorji, radarji, jeklena tehnologija in računalniško podprti sistemi) (Nofi 2006, 13).

⁷ V letu 2003 je IDF sestavljalo 16 divizij in približno 4000 tankov (Merkava in M60). Veliko dogovorov, še posebej v letalski nabavi, je bilo sklenjenih z Ameriko. Po letu 2002 je bil del proračuna namenjen tudi obveščevalnim službam (Mossadu in GSS-glavni obveščevalni službi), policiji ter za protijedrsko projekte. V 30 letih se je IDF (po načrtovanih scenarijih AMANA) pripravljala na odziv prvih možnih napadov Egipta, Sirije, Jordanije, Libanona in Palestine, v drugem krogu pa Iraka in Saudske Arabije, Irana in Libije kot zadnje možne nasprotnike (Uri Bar Joseph 2002). Dvom o zaostanku intenzitete vojske Izraela utemeljujejo z dvema razlagama. Prvi razlog je v prevelikem razponu med vojaško močjo sil IDF (iz leta 2006 je podatek, da šteje IDF približno 186 000 pripadnikov) (Zuhur 2008, 60) in močjo arabskih nasprotnikov. Drugi razlog se nanaša na geostrateške dimenzije konfliktov. Z ugodnimi položaji so sile velikokrat onemogočile nasprotnika (izraelska evakuacija na Sinaj, kar je omogočilo blokado Egipta za napad na Izrael) (Ibid).

4.1.1 HAGANA

Informacijska služba (Shai: Sherut Yediot) Hagane je bila uradno ustanovljena leta 1940, njeni predhodniki vohuni NILI so bili zelo uspešna obveščevalna služba, ki je delala za Britance, proti Turkom v 1. svetovni vojni, tudi med nemiri v Jeruzalemu. Leta 1920 so Judje posvarili Britance pred neizbežnim uporom arabskega nasilja. Tistega leta se je izoblikovala Hagana, v kateri je obveščanje igralo poglobitno vlogo v njenih podvigih in akcijah in se je preoblikovala v redno izraelsko vojsko po koncu mandatnega upravljanja Britancev (Jewish Agency for Israel 2008).

Hagano so ustanovili socialistični sionisti, pripadniki propadlega Hašomerja in borci v sklopu britanskih bataljonov. V začetku je prevzemala naloge v okviru sindikalnega združenja judovskih delavcev imenovane nacionalna delavska federacija Histradut. Izobraževanje in urjenje je potekalo na različnih mestih pod okriljem bivših častnikov. Orožje in material, ki so ga pretihotali preko Libanonske meje, so pripadniki dobivali s pomočjo drugih judovskih organizacij po Evropi. Po letu 1929 je Hagana prešla pod oblast Judovske agencije, ki je bila legalna organizacija oblasti. Pristojnosti Hagane so postale še bolj izrazite in se je številčno okrepila ter ob večjih spopadih nastopila v vlogi dejanske vojske, ki je pomagala pri blokadi poti in evakuaciji judovskega prebivalstva v varna mesta.

Judje so na skrivaj zbirali ljudi za obveščevalne dejavnosti, od delavcev v arabski četrti Jeruzalema (krošnarji), do študentov ugledne arabske šole Rouda, učiteljev in poslovnežev. Edini pogoj za novačenje je bil, da so si delili zbrane informacije o namerah Arabcev ter Britancev (Gordon 2002, 27–29).

Po prevzemu oblasti Hitlerja so tri leta (1933–36) sledile množične izselitve nemških Judov v Palestino, kjer so Judje tvorili tretjino prebivalstva. Priseljevanje je na drugi strani povečalo demonstracije Arabcev⁸. Zaradi prisotnega strahu so se Judje množično pridruževali Hagani in tako je Hagana postala osnova zavirljive tajne vojske s političnim krilom (Gordon 2002, 60–64).

⁸ Protestiranje Arabcev je bilo prisotno na vsakem zbiranju krajevnih arabskih svetnikov (mafafetu), obtoževali so Britancev, ker so pomagali pri urjenju in dobavi orožja. Judje na drugi strani pa so demonstrirali zoper Britance, ki so spodbujali Arabce, da jim ukradejo plačano zemljo. Britanci so si kot posredniki med obema stranema prizadevali umiriti obe strani, kar pa jim ni uspelo. Začetek arabskega upora proti Judom in Britancem so leta 1936 uspešno zatrli Britanci, čeprav se je stopnjevala grožnja naslednjega udara (Gordon 2002, 60–64).

V letu 1936 je Judovska agencija ustanovila pomožno policijo imenovano Notrim in s pomočjo britanske oblasti so ustanovili Specialni nočni odred (SNS - Special Night Squad), ki je varoval območja naftovodov in lovil teroriste po judovskih mestih. Oblikovale so se tudi mobilne udarne enote Hagane Plugot Sadeh (FOSH–Field Companies). Vloga teh enot je bila podporna odredom SNS, s približno tristotimi pripadniki. Delovanje le-teh se je končalo v letu 1939 in nekateri pripadniki so v letu 1941 sodelovali pri oblikovanju elitne udarne enote Palmah (Plugot Mahaz). Enote niso imele uniform in činov, urile pa so se pod poveljem vrhovnega poveljstva v obveščevalnih in prikritih dejavnostih. Del elitnih udarnih enot je pod okriljem britanskih obveščevalnih enot SOE (Special Operation Executive) deloval tudi Sirski vod (Syrian Platoon), ki je nadziral tudi Sirijo in Libanon ter Arabski vod (Arab Platoon). Ta vod je dobil prikrito ime Sahar in je za Jude zbiral koristne vojaške in politične informacije ter kasneje uporabljal metode črne propagande. Enota Sahar se je preoblikovala v izraelsko obveščevalno službo SHIN MEM 18, ki je bila predhodnica Amana. Leta 1940 je bila ustanovljena obveščevalno varnostna služba Hagane Shai, ki je nadzirala ilegalne pribežnike. Zaradi želje po boljšem nadzoru ilegalnih emigrantov in odkritju skrivnih sodelovanj Judov z Britanci so ustanovili protiobveščevalni oddelek in informativno službo SHAI⁹, ki pa je bila kmalu razpuščena (Jewish Virtual Library 2008c).

Od leta 1930 do 1940 je velike uspehe doživela obveščevalna služba Hagana preko medmrežnega kontakta Arabcev in Britancev. Organizacija Yishuv je pridobila številne arabsko govoreče Jude (rojene v arabskih državah). Nekatero je poslala nazaj v svoj rojstni kraj kot izraelske agente, druge je pretihotapila v palestinsko arabske vasi in mesta, ki so bila znotraj mandata Britancev (Jewish Agency for Israel 2008).

Med selitvijo preživelih iz Evrope je leta 1946 prišlo do večje gverilske vojne proti Britancem in Arabcem. Združila so se različna podtalna gibanja. Hagana je Britancem in Arabcem izdajala dezinformacije o številu svojih mož in strahoviti boji so se nadaljevali vse do leta 1948, ko se je Britanija umaknila iz Palestine. Območje je prešlo pod državo Izrael. Rojstvu izraelske države je sledilo njeno skorajšnjo uničenje, ko so arabske vojske hotele pridobiti oblast nad ozemljem. Umrlo je šest tisoč Judov in neznano število Arabcev (Gordon 2002,

⁹ SHAI je bila razdeljena v tri oddelke: Britanski oddelek (oblikovan za vtihotapljanje posameznikov v britansko vojsko, policijo in vlado v Palestini), Arabski oddelek (z judovsko arabskim vodjem Ezra Danin) in notranji oddelek, ki je skrbel za Jude (kot so bili člani Irguna in Lehija) in judovske komuniste. Trije oddelki Shai so bili nespremenjeni do njene razpustitve, kmalu po nastanku države Izrael. SHAI je dobavljal orožje Hagani in organiziral ilegalne priselitve (Jewish Agency for Israel 2008).

64). V vojni za neodvisnost so Izraelci dosegali vojaške uspehe, toda meja ni bila dokončno postavljena. To je prineslo spore v izraelski obveščevalni skupnosti, glede njenih pristojnosti v mirnodobnem času (Gordon 2002, 30–33).

4.1.2 PALMAH

Oblikovala se je podobna organizacija vojaški oddelek Palmah, ki je opravljal podobne naloge kot Shaiov arabski oddelek (Jewish Agency for Israel 2008). Palmah je kratica besedne zveze »Pelugot Hamahatz«, ki pomeni osupljiva sila¹⁰ in je bila ustanovljena kot del Hagane 19. maja leta 1941 zaradi zaskrbljenosti pred morebitnim nemškim napadom na Palestino. Načela sile so bila vzajemna zanesljivost, podpora, žrtvovanje in prispevanje k izboljšanju dobrin. Temelji Palmaha temeljijo na kibutizmu, saj so njeni člani odgovorni za kmetijske in vojaške vaje in naloge. Palmah je sprožil prednostne napade na sirijsko in libanonsko območje ter z vohunjenjem in ogledovanjem pridobival informacije v državi. Sila je narasla na 12 čet. Organizacije so glasno zavračala prisilno politiko informacijskih služb, zato so se po letu 1939 aktivnosti usmerile proti nadoblasti britanskega mandata. Po drugi svetovni vojni se je del aktivistov pridružilo britanski vojski palestinskih enot in kasneje judovskim brigadam. Igrala je glavno vlogo v vojni za neodvisnost (1. Izraelsko arabska vojna) s pomočjo brigad Hagane (Jewish Virtual Library 2008d). Ob neodvisnosti države so se organizacije razpusstile z namenom, da bi svoje člane integrirali v vojsko nove judovske države. Iz Palmaha so izvirali tudi mnogi politični in vojaški voditelji Izraela (Jewish Virtual Library 2008e).

V času, ko je UN glasoval za razdelitev države (29. novembra leta 1947), je Judovska tajna služba izgubila kontakte svojih agentov v Palestini in v drugih arabskih državah, kar je onemogočilo komunikacijo. Veliko Arabcev se je uprlo, da ne bo več delalo proti svojemu ljudstvu, zato je sovražnost izbruhnila. V času sovražnosti je bila obveščevalnost Hagane na nizki ravni, saj so za načrtovane invazijske napade Arabcev izvedeli šele teden prej. Tudi vodstvo Yiskuv ni verjelo, da bodo Britanci odšli oz. da bodo arabske vojske napadle (Jewish Agency for Israel 2008).

¹⁰ Sile so bile sestavljene iz 9 napadalnih čet (3 v severni Galileji, 2 v centru, 2 v južni Galileji in 1 v Jeruzalemu).

4.1.3 SHABAK/SHIN BET

Shin Bet (GSS) vodi protiobveščevalno službo in skrbi za notranje varnostne operacije v Izraelu. Agencija se v največji meri osredotoča na domače in regionalne obveščevalne operacije, v večji meri pa skrbi za omrežje osebja po celem svetu. Shin Bet je obstajala pod tem imenom pod okriljem IDF, še pred letom 1948.

Za pomoč Shin Betu¹¹ so na voljo trije notranji oddelki. Prvi **oddelek za arabske zadeve** vzdržuje informacije iz omrežja arabskih teroristov in vodi protiteroristične akcije. **Nearabski notranji oddelek** se ukvarja z domačimi in zunaj državnimi zadevami, s poudarkom na Rusiji in vzhodni Evropi. Oba oddelka delujeta znotraj Izraela in znotraj drugih držav. Tretji **oddelek za varnost in zaščito** je odgovoren za varovanje zunanjih izraelskih diplomatov, prav tako skrbi za notranjo varnost v vojski, vladi, industriji in na določenih mejnih položajih (Espionage Information 2008).

Shin Bet je tudi agencija vohunjenja in je politično naravnana. Prisluskuje in nadzoruje skrajne politične skupine/organizacije. Med rutinske naloge te službe spadajo predvsem natančne preiskave in nadzor zunanje političnih združenj, katerih člani živijo v Izraelu. Agencija ima oblast nad priporom in priprtjem oseb, za katere sumijo, da so njihova dejanja protivladno usmerjena. Kljub prikazanih aktivnostih agencije prikazane s strani vlade, še vedno prihaja do številnih incidentov, kjer je prisotno brezobzirno nasilje (javno odmevajoč primer v letu 1980). Ta primer je povečal javno prikazane preiskave in je razjasnil metode nekaterih akterjev te agencije, kot so: nasilje, trpinčenje, likvidacije ter lažno pričanje na sodišču. Metode so prisotne tudi danes, v obliki psihičnega pritiska in ustrahovanja za izsiljene informacije, potrebne za varnost države. Zelo dobro sodeluje tudi za AMANom in IDF (Ibid).

Po podpisu sporazuma leta 2000 med direktorji Amana, Mossada in Shin Beta, Magna Carta 2 so glavne naloge slednjega postale: preprečevanje in boj zoper palestinski terorizem, protiteroristična dejavnost, varovanje pomembnih osebnosti in institucija in protiobveščevalna dejavnost (Britovšek 2007, 58). Boj proti terorizmu je glavna naloga te službe od leta 1967.

¹¹ Sherut ha-Bitacjon ha-Klali

4.1.4 MOSSAD

Prvi izraelski ministrski predsednik Ben Gurion je vzpostavil pet obveščevalnih služb, ki naj bi delovale doma in v tujini. Za pridobivanje informacij v tujini so 2. marca 1951 ustanovili agencijo imenovano Ha Mossad le Teum (Inštitut za koordinacijo) z začetnim proračunom dvajset tisoč izraelskih funtov. V vsakdanji rabi so to agencijo klicali Mosad (Gordon 2002, 34–36.) Naloge Mossada so usmerjene v zbiranje podatkov o ljudeh in o prekritih/tajnih dejanjih in deluje z namenom, da pod roko pravice pripelje ljudi, ki so bili odgovorni za kriminalna dejanja v drugi svetovni vojni. Obsega več manjših sil s točno določenimi obveznostmi in s prikritimi operacijami. Mossadovi agentje so v določenih situacijah pomagali judovskim beguncem pri preselitvi zaradi vojne na določenih ozemljih z namero, da se pomešajo in sabotirajo separatistične skupine v Palestini in da izvajajo proti obveščevalne operacije. Poleg tega ima Mossad številne specialne sile, ki jih vzdržuje v obliki 8 operativnih divizij. Mossadov največji **informacijsko-zbiralni oddelek** upravlja z izraelsko širokim obveščevalnim omrežjem (ang. Israel's extensive human intelligence network). Oddelek je osredotočen na zunanje obveščevalne operacije in izvaja vohunjenje preko različnih diplomatskih, industrijskih pretvez. Za koordinacijo aktivnosti, skrbita **oddelek za policijske akcije in Liaisonov oddelek**, ki posredujeta zbrane informacije državam zaveznicam. Agenti tega oddelek so v večini primerov nastanjeni v izraelskih zunanjih ambasadah. Tretji največji oddelek je **oddelek za raziskave**, ki s svojimi terenskimi agenti obdeluje zbrani obveščevalni material. Raziskovalci izdajo javno dostopna podrobna poročila za uporabo agentom, vojski in drugim vladnim službam. Ta oddelek je razdeljen na 15 kateder, ki nadzirajo določene geografske lokacije. Posebna katedra ima nalogo prisluškovanja jedrskim aktivnostim, kot je širjenje in razvoj atomskega orožja (Espionage Information 2008).

Mosadova največja odlika je umetnost človeškega zbiranja informacij: humint (Gordon 2002, 43), ki se je povzdignila v umetnost in v vodilno nalogo obveščevalne dejavnosti. Število vohunov se je povečevalo po arabskih državah, Evropi, Južni Ameriki, Afriki in Združenih državah Amerike. Svoje agente so namestili v jordansko-arabsko obveščevalno agencijo Muhabarat in sirijsko vojaško obveščevalno. Vsak agent na terenu je dobil enake napotke za zbiranje predvsem »malih« podrobnosti. Mosad ima tudi **oddelek za psihološko bojevanje**, imenovan **Loh Ama Psihologit (LAP)**, v katerem se dnevno pripravljajo dosjeji o egiptovskih letalcih, letalskem osebju in častnikih, v katerih iščejo umazane podrobnosti

pripadnikov. Uporabljajo ga tudi za razširjanje dezinformacij, propagando in za očrnitev značajev izraelskih sovražnikov v očeh tujih novinarjev (Gordon 2002, 304).

Za računalniško in tehnično izobraževanje skrbi **oddelek tehnologije**. Oddelek analizira podatke iz ukradenih, poškodovanih ali tujih informacijskih sistemov, obenem pa skrbi za varnost svojega sistema. Zelo malo je znano o petem Mossadovem **oddelku divizija specialnih operacij**, znana pod imenom Metsada. Ta enota ima molče priznana dovoljenja za izpeljavo atentatov, terorističnih dejanj, sabotaže ali zgolj vohunjenje zoper znane grožnje Izraelu (Jewish Agency for Israel 2008).

Rekhes in Mossad le-Aliyah Bet prispevata k tvegani, drzni in spretni Izraelski obveščevalni službi. Agenti, ki so delali za te obveščevalne službe, so se urili iskanja poti pobega z uporabo lažnih potnih listov, uporabljali so varne hiše in Jude prevažali v Palestino z zakupljenimi ladjami. Izoblikovali so lažne korporacije, katere ni bilo moč izslediti, uvedli so lažne osebe in vodili tajne organizacije, ki so bile na stotine milj oddaljene od njihovih domačij v Palestini (Ibid). Sodeluje tudi z drugimi mednarodnimi službami (CIA, MI5, MI6 ...).

4.1.5 AMAN

Aman¹² je izraelsko vojaško obveščevalna služba, ki jo sestavljajo številne taktično obveščevalne enote, zaslužne za posamezne veje izraelsko obrambnih sil IDF¹³. Center te agencije pregleduje, obdeluje, širi vojaško obveščevalne informacije in primarno koordinira zastavljene operacije. Gre za neodvisno službo, ki koordinira obveščevalne oddelke kopenske vojske, mornarice in zračnih sil. Zbira in analizira podatke z zračnim izvidništvom, zbira podatke o postopkih kopenskih ali mornariških operacij (ELINT, IMINT). Agencija izdaja poročila za vojaške in vladne namene in predstavlja nekakšno zvezo med vojsko in vlado,

¹² Agaf ha-Modi'in, nastal iz ilegalnih vojaških struktur Hagane, leta 1948.

¹³ V letu 1948 je bil zasnovan koncept IDF kot ljudska vojska z majhnim številom rednih vojakov v mirnem času, v vojnem času pa bi razpolagala z veliko vojsko. Do sredine 70. let je Izrael optimiziral vojaško silo. Redna vojska je skrbela za urjenje rezervnih obveznikov in se pripravljala na izzive konfliktov nizke intenzitete (v izraelski terminologiji: sedanja varnost). 80 % oblikovane rezervne kopenske sile je omogočala morebitno prestrukturiranje v primeru potrebe. Polna izraelska vojaška pripravljenost je bila preizkušena na bojiščih, leta 1956, 1967 in leta 1973. Kljub uspešnemu delovanju in nenehnim spremembam ljudske vojske se niso uspeli soočiti s konflikti v začetku 21. stoletja. Poleg nezadostnega števila vojaških obveznikov in rezervistov se je v enotah IDF kazalo nezadovoljstvo v obliki diskriminacije¹³ med rezervisti in poklicnimi vojaki (Uri Bar Joseph 2002).

koordinira pritok informacij med civilnimi in vojaškimi obveščevalnimi agencijami in na koncu poda poročilo o grožnji vojne (Espionage Information 2008).

Pri izvajanju operacij deluje s koordinacijo dveh oddelkov, podrejena ministrstvu za obrambo in načelniku generalštaba IDF. Prvi **oddelek** skrbi za **zunanje odnose** in vzpostavlja zvezo z zunanjimi vojaškimi poveljniki in vojaško obveščevalnimi službami in usmerja dejavnost izraelskih operacij v tujini. Drugi **oddelek za izvidništvo, komandosov** (The Sayeret Maktal) pa se ukvarja s proti terorističnimi operacijami (Ibid).

Odmevni neuspeh Amana in tudi Mossada je bila Yom Kippurska vojna, leta 1973. Izrael je namreč po vojni leta 1967 računal, da si Egipt in Sirija ne bosta uspela oborožiti prej kot v enem letu in Aman ni uspel napovedati, da bodo Sovjeti pomagali pri obrambi egiptovskih zračnih sil. Sledila so namere in grožnje o napadu, kateremu pa niso verjeli mnogo močnejši Izraelci oz obe službi Mossad in Aman. Podatke so zbirali ves čas s pomočjo HUMINTa, ljudmi na terenu, SIGINTa- prestrezanje radijskih in elektronskih komunikacij (vojaška protioveščevalna služba Egipta je odkrila votel telefonski drog z napravo za prisluškovanje) ter PHOTINTa, zbiranje fotografskih posnetkov enot. Za uspešne in tehnično podprte akcije je pomagala nabava treh radijsko vodenih letal brez pilota, ki je imel meter in pol razpona kril, in je z posnetki priskrbel dobre in razločne fotografije položaja Egipta blizu Ismalije, leta 1969. Za Aman so postala učinkovita tudi kasnejša orodja s telekamerami in večjim dosegom, s katerimi so zbirali informacije o sovražnikovem ozemlju. Neuspeh Amana, kljub znanih namerah Sirije in Egipta, je zaslepila prepričanost, da arabske države nimajo namena napasti oz tega niso spodobne realizirati in odvrčale so jih teroristična dejanja v Evropi (pobijanje Izraelskih atletov v olimpijski vasi v Münchnu, septembra 1972) (Stepanovič 2009, 54–55).

4.2 POLITIČNA STRANKA in SKRAJNO GIBANJE PALESTINCEV

Na ozemlju sedanje Palestine so se oblikovale politično močne in arabske fundamentalistične¹⁴ organizacije, ki so se razvile s poenotenjem posameznikov in so se borile za osvoboditev zasedenih območij. V začetku so se združenja borila proti roparskim napadom tolp in širili svojo pripadnost z urjenjem prostovoljcev, kupovanjem orožja. Z oblikovanjem naprednejših in elitnejših enot se je upor in bojevanje prenesel tudi na zunanje uporniške skupine. Za pomožne vojaške akcije so oblasti izrabljale tudi paravojaške organizacije, ki so se z oboroženimi boji, terorističnimi napadi in medijsko propagando zoperstavljali močnejšemu Izraelu.

4.2.1 FATAH

Fatah je bil od leta 1950 in do nedavnih volitev leta 2006 vodilna stranka palestinskega osvobodilnega gibanja (PLO). Polno ime PLO je skrajšana oblika Harakat ai-Tahrir ai-Fiiistiniya, kar v arabščini pomeni zmaga. PLO je ustanovil Yasser Arafat, da poveča oborožene boje za osvoboditev Palestine izpod izraelske kontrole. Razvila se je v največjo palestinsko politično stranko, ki je po priznanju njenega obstoja vodila cilje v oblikovanje dveh državnih rešitev iz sporazuma sprejetega v Oslu 1990 (Choike 2009). Pripadniki Fataha so oblikovali ogrodje vlade, Palestinske oblasti PA. Zaradi pokvarjenega, neprimerne delovanja so izgubili na volitvah 2006, kar je prineslo obdobje nasilja na ulice Gaze.

Slika 4.4: Strelec Fataha poleg sokola, znak vere in zmage



Vir: PipeLineNews (2008).

¹⁴ Nazori organizacije za dosledno držanje načel ideologije arabskega prebivalstva.

Ime Fatah pomeni zmago oz. osvojitvev in je nasprotje kratici *Harakat al-Tahrir al-Watani al-Filastini* (Palestinian National Liberation Movement), glej sliko 4.4. Ustanovil ga je Arafat med leti 1957–58, ko je pomagal beguncem v Gazi pri združitvi z mladimi aktivisti Palestine v Egiptu in Siriji. Prvotni cilji organizacije je bila osvoboditev Palestine, ki so ga po vojni 1967 okrepili s planiranjem cestnih shodov in demonstracij ter organiziranje nasilnih obračunov v ozadju dogajanja. Pod okriljem Fataha sta dve skrajni gibanji Tanzim¹⁵ in Al-Aqsa Martyrs' Brigades¹⁶. V letu 1968 je Arafat z Fatah prevzel PLO in od takrat je organizacija postala glavna palestinska politična organizacija in je v pogajanjih z Izraelom igrala pomembno vlogo. Fatah je skupaj s PA podpirala in sofinancirala poletne kampe za mlade Palestine, kjer so se učili ravnanja z orožjem in uporabo gverilskih taktik. S podobnimi akcijami so se napetosti poostrele. Fatah je podpiral ameriški predlog »kažipot za mir« in zaustavitev ognja (Cordesman 2005). Število članov Fataha so do leta 2007 ocenjevali na 3700 pripadnikov (Zuhur 2008, 59), ki naj bi jih povečali za 1000 s pomočjo ZDA.

Zaradi neuspešnih in nepoštenih potez Fataha je podpora javnosti začela padati, ker se niso zoperstavili Izraelcem in so dopustili gradnjo varnostnega zidu. Z leti pa se je spreminjal njihov primarni cilj, saj so oborožene boje zamenjali z uporabo diplomacije in spoštovanje podpisanih sporazumov, ki pa so bili nesprejemljivi za pripadnike Hamasa in njihove isto misleče. Napredovanje Hamasa je spodneslo vladavino Arafata v okviru PLO. Amerika je podpirala Izrael, po dvigu Hamasa, zato je več denarnih sredstev namenjala novemu predsedniku Abbasu. Nove volitve leta 2006 so prinesle Hamasu nov začetek ter potrditev bojkota vseh preteklih podpisanih sporazumov. Še vedno pa je težja naloga Hamasa ohranjanje reda in usklajenosti, saj so policija in varnostne organizacije še vedno polne fatahovitih podpornikov. Po novih spopadih leta 2007 je danes območje Gaze pod okriljem Hamasa, Zahodni Breg pa pod roko Fataha.

¹⁵ Je pomlajen paravojaški del/roka Fataha (»Fatah Hawks«), ustanovljen leta 1995 kot ostanek fatohove policije po 1. Intifadi, ustanovljen z namenom, da zmanjša moč frakcij, ki so delovale proti PA. Sile so sodelovale na demonstracijah kot tudi v oboroženih bojih proti Izraelcem. Gre za paravojaške aktivnosti na področju politike in izobraževanja. Člani so po večini moški in relativno mladi. Po poročanjih v medijih naj bi se financiral direktno s strani PA. Prvotno jih je vodil Marwan Garghouti, ki je tudi vodil Fatah na Zahodnem bregu. V bojih proti Izraelcem se borijo s streljanji in občestnim bombardiranjem in s samomorilskimi napadi kot Hamas, Pij in Al-Aqsa Martyrs' Brigades (Cordesman 2005).

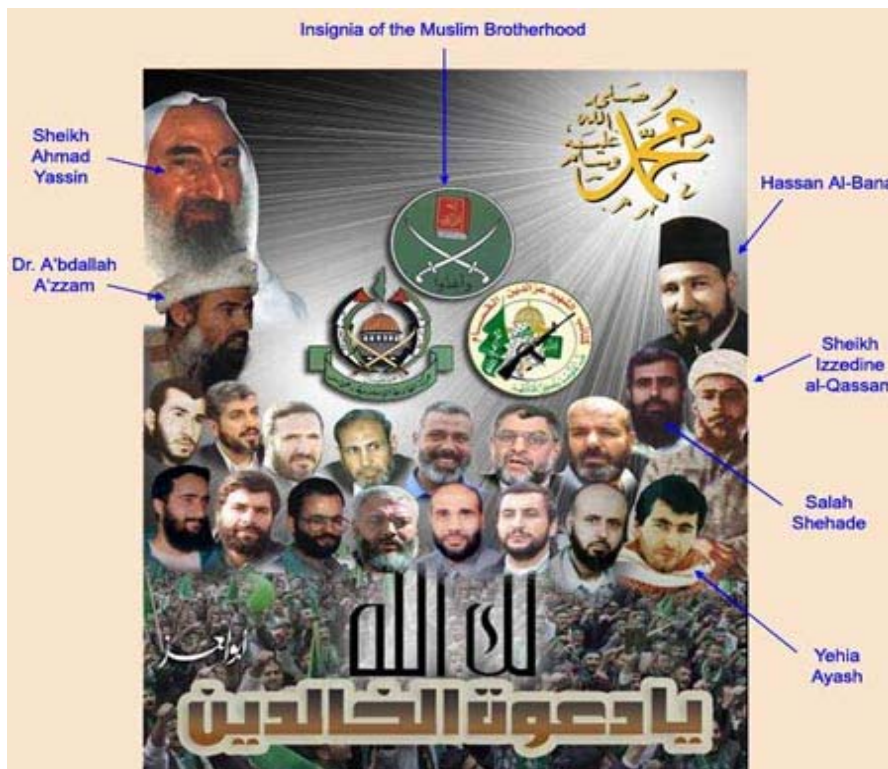
¹⁶Skupina se je prvič pojavila v septembru 2000, kmalu po začetku vstaje je postala najaktivnejši in nasilni del policije. Gre za drugi del roke Fataha in zavrača kakršno koli popušcanje Izraelu in umik Izraelcev iz okupiranih ozemelj. Skupina verjame, da je nasilje vključno s terorističnimi akcijami legitimna taktika za dosego svojih ciljev. Svoje napade usmerjajo v vse, ki nasprotujejo pravilom Arafata, in na vse, ki so bili pod sumom kolaboracije z oblastjo Izraela. Skupino sestavljajo omrežje celic po glavnih mestih Zahodnega brega in Gaze in zajemajo tako vojaške kot varnostne sile. O številu članov ni podrobnih podatkov. Financira se prav tako kot Tanzim s strani PA, ki članom izplačuje mesečne dohodke in jih oskrbuje z orožjem oz. finančno drugače pomaga (Cordesman 2005).

4.2.2 HAMAS

Danes vodilna politična sila območja Gaze je Hamas oz. Harakat al Muqawama al Islamiya, kar pomeni vnema, navdušenje. Od začetka ustanovitve je gibanje delovalo za izboljšanje socialne blaginje in vodilo vojaške odpore. Kljub pridobljenemu ugledu na podlagi zahval okupiranih Palestinec je organizacija po svetu znana kot teroristično naravnana (BBC News 2008). V svoje namene, da poveča svojo ideološko moč, uporablja omrežja socialnih institucij, med katere spada šola, zdravstveni centri in prehrabena oskrba. Gibanje je postalo vir vitalnosti tisočerih Palestinec, ki se dnevno soočajo s pomanjkanjem hrane (Haim 2005).

Islamsko fundamentalistično organizacijo Hamas so ustanovili člani Muslimanskih bratov (palestinska veja, glej spodnjo sliko 4.5) po prvi Intifadi, natančneje 9. decembra 1987. Zagovornik in organizacijski vodja je bil šejk Ahmed Jasin, s katerim se je večalo število pripadnikov zaradi slabega delovanja palestinske osvobodilne organizacije (PLO), ki je vodila vse glavne grožnje proti Izraelu (Geller 2008).

Slika 4.5: Člani muslimanskih bratov, ki so ustanovili gibanje Hamas



Vir: Newcentrist (2007).

Število pripadnikov se je večalo in razširilo na območje Jeruzalema in Zahodnega brega. Oblast Hamasa je decentralizirana, zaradi varnostne prednosti pred nenehnimi nadlegovanji Izraelcev. Prva dejanja so bila vidna na demonstracijah s povezovanjem islamističnih in palestinskih tem, s ciljem končnega umika Izraelcev iz zasedenih območij ter ustanovitev palestinske nadvlade. Z razširitvijo nasilnih akcij se je tudi Hamas povečal in razdelil na vejo *Kata'ib 'Izz al Din al Kasam* in skupaj so izvajali oborožene napade na točno določene tarče. Priljubljenost Hamasa se je stopnjevala, saj se je tudi sovražnost do nerešenih vprašanj širila in večala med prebivalci. Hamas je tako postal največje opozicijsko politično gibanje uprave Palestine Jaserja Arafata. Podpora Hamasu se je npr. zmanjšala v času osvoboditve manjših delov Palestine, ki pa je zopet zraslo z neuspehim mirovnim procesom (Ibid).

Aktivnosti terorističnih napadov in politično usmerjeni napadi so uperjeni na uničenje Izraela s sveto vojno (džihad) in dosego postavljenih mej pred vojno leta 1967. Za dosego svojih ciljev je organizacija uporabljala različne nekonvencionalne taktike, v obliki velikih demonstracij in samomorilski napadov na drugi strani. Napadi so usmerjeni proti arabskemu režimu, ki je odklonilen do nemuslimanov in zahodnemu razmišljanju in tudi proti zatiranju vere islama. Posamezne osebe so izbirali med mnogimi prijavljenimi kandidati, ki so še samski, starejši od 18 let in z osebno versko željo, da postanejo mučeniki, poslanci Alaha. Z leti se je profil teroristov spreminjal, tako danes ni pogoj, da si samski, moški ali ženska, mlajši ali starejši. Pomembna je tajnost namere in dober pregled terena in tarče. Odgovori na teroristične akcije so napadi na hiše napadalcev.

Hamasa je prvotno postal aktiven v začetni fazi prve Intifade, po vzorih socialno-religioznega združenja Al-Majama Al-Islami v Gazi. Svoje aktivnosti je razširil tudi na Zahodni breg. Razvijal se je v svobodno strukturirano organizacijo z nekaj skrivnimi elementi, medtem ko so ostali rekrutirali enako misleče, zbirali denar, organizirali aktivnosti in spodbujali propagando. Ogrodje organizacije je sestavljeno z naslednjimi oddelki (Zuhur 2008, 23):

- **Palestinski sveti bojevniki** (Palestinian Holy Fighters), ki so skrbeli za rekrutacijo, razporejanje fundacij in sestankov. Ustanovil jo je spiritualni vodja Sheik Ahmed Yassin¹⁷, leta 1982

¹⁷ Istega leta so pridobivali orožje in načrtovali oborožene spopade. Namene so razkrili dve leti pozneje, zato so Yassina zaprli za 13 let. Spustili so ga že naslednje leto. Yassin se je osredotočal na krivoverce in kolaboracioniste in gradnjo vojaške infrastrukture. PA je zaradi vse večje popularnosti Yassina veliko pozornost namenila opazovanju, kontroli v času mirovnih procesov. V letu 1998 je bil priprt za 1 mesec, kar je povzročilo velike represalije proti Arafatu in PA.

- »Amn« (Security Section, Jehaz-Amn), ki je pridobival informacije o sumljivih kolaboracijah med vstajo in drugih Palestincev, ki so delovali v nasprotju z načeli islama (preprodajalci drog, prodajalci pornografije). V začetku leta 1987 so ustanovili posebne oddelke poznane kot MAJD¹⁸, ki so postali operacijska roka sekcije. Nabor informacij je bil posredovan v »šok združenja« (ang. shock committes), kjer so zasliševali in včasih tudi ubili osumljene osebe. Finančno podporo je organizacija prejela tudi od podpornikov v drugih državah (Savdska Arabija, Iran in druge zalivske države).

Zaradi nedoseženih osnovnih ciljev je Hamas posegel v politično sfero in preobratom v PA, zato zastopa vojaške in zunanje odnose, finance, propagando in notranjo varnost. Po slabi zapuščini Fatah se Hamas sooča z reformiranjem uprave z osnovnim ciljem zatreti izraelski vpliv nad palestinskim prebivalstvom. Najbolj je dejavno vojaško krilo Hamasa enote Izz al-Din al-Qassam (ustanovljene leta 1991), ki z raketami Qassam obstreljujejo naselbine Izraela in obmejna mesta v puščavi Negev. Torej njihova poglobljena naloga je tihotapljenje orožja oz njegovo kopičenje, ugrabitve, atentati, samomorilski napadi na Izraelce, ki jih napadajo na njihovem ozemlju. Za tihotapljenje orožja po večini uporabljajo skrite podzemne tunele, katere so izoblikovali v času 2. Intifade, znani na meji med Gazo in Egiptom. Tihotapijo tudi ostala materialna sredstva (cigarete, alkohol, obleke, elektrotehnične naprave...) tudi preko potniških ladij. Število današnjih pripadnikov Hamasa v Gazi se ocenjuje na približno oceno od 5000 do 6000 bojnikov, ki naj bi se v letu 2007 povečalo na 12 000, kar je v primerjavi s silami IDF (168 000) veliko manj. Število Hamasa naj bi se v letu 2007 povečalo na 12 000 (Zuhur 2008, 59). Podrobna predstavitev modela komuniciranja med člani je predstavljeno v nadaljevanju, poglavje medijski vpliv.

¹⁸ Arabski sinonim za Majmu'at Jihad wa-Dawa, "Holy War and Sermonizing Group".

5 INFORMACIJSKA BOJEVANJE IZRAELCEV in PALESTINCEV

Informacijsko bojevanje in stopnjevanje konfliktnosti med Izraelci in Palestinci je spreminjalo varnostno-politično okolje. Izraelski strateški cilji so bili usmerjeni v vzdrževanje prvotnega stanja (status quo) z njenim zastraševanjem. Torej, ko vojna dobi svoje razsežnosti, je vloga obrambne vojske hitra prekinitev napadov in uničenje gravitacijskega centra. Do izraza pridejo trije stebri izraelske strateške doktrine: zastraševanje, zgodnje opozarjanje in zmaga v vojni. Spremembe doktrine je povzročilo preoblikovanje oboroženih sil s poudarkom na tehnološki razvitosti.

Povezovanje Palestincev v obliki paravojaški enot in skrajnih gibanj je pomenilo opiranje na asimetrične grožnje, ki so vzpodbudile oblikovanje novih skrajnih gibanj s političnim pridihom. »Doktrina« je dobila medijsko podporo in psihološko razsežnost, pritegnila mednarodne akterje in pridobivala na časovnem dejavniku.

V tem delu bom prikazala spreminjanje stebrov strategije Izraela in preoblikovanje sil IDF ter stopnjevanje konvencionalnosti na drugi strani. Za lažje razumevanje psihološke vloge informacijskega bojevanja obeh narodov bom predstavila medijske kanale komuniciranja in propagande, ki oblikujejo ideologijo in dnevno politiko na obeh ozemljih.

5.1 OPERACIJSKO DOKTRINARNI VIDIK

Že več kot 50 let je minilo odkar se je ustanovil izraelsko nacionalno-varnostni koncept, ki pa je izgubil na veljavi. Danes je vojaška prisotnost Izraela *sui generis* (brez primere) na Bližnjem vzhodu. Izrael v svoji celotni zgodovini namenja za zagotavljanje varnosti veliko sredstev tudi s pomočjo podpore ZDA toda natančnejše analize in pregled kažeta, da je glavna slabost koncepta v stebrih začrtane vojaške doktrine (Uri Bar Joseph 2004, 137).

Od leta 1950 naprej je strategija Izraela temeljila na treh stebrih. Prvi steber **zastraševanja**¹⁹ je proizvod statusno obstoječe države, ki je uporabljalo vojaško orožje za ustrahovanje pred

¹⁹ Kot večina držav je tudi Izrael prepričan, da je za obrambo svojih varnostnih interesov potrebna uporaba mirnih sredstev. Država teži k taktiki zastraševanja, ki je veliko primernejša od spopada v obliki vojne ali napadov. Zgodovinsko gledano je Izrael usmerjal svoje poglede in namere v minimiziranje konvencionalnih vojn in večal ugled močno pripravljenih sil (Rodman 2001). Analize so pokazale, da so arabske države začele izvajati vojne v času najvišje stopnje pripravljenosti Izraela, v želji, da bo izraelska podoba močne države uničena.

morebitnimi poizkusi nasprotnikov. Gre za metodo grožnje zanikanja (nasprotnik bo padel pod svojimi cilji) in kaznovanja (nasprotnik bo poplačal morebitne podvige uporov). Grožnje so bile konvencionalne narave z dokazi o uporabi brezpogojne grožnje v določeni situaciji. Filozofija delovanja je usmerjena v odvrnitev sovražnosti, dokler je to mogoče, če pa do vojne pride, naj bo rezultat pričakovan in dokončen. Zaradi številčne pomanjkljivosti vojaških sil je bil Izrael prisiljen, da se je zanašal na rezervo, ki je v mirnem času zajemala 80 % kopenske sile. Kapaciteta, potrebna za mobilizacijo rezerve kopenske sile, je predstavljala izziv nacionalno varnostne doktrine. Drugi steber **opozarjanja** je temeljil na informiranju politike, da je strateško zastraševanje neuspelo in da je vojna neizogibna. Medtem ko se je vojna začela, je postal ključni cilj doktrine, da **porazijo nasprotnika hitro in v celoti** kot zadnji steber varnostne doktrine. Za prihodnost pa je bilo ključno vprašanje arabskega teritorija, ki ostaja naloga diplomatskih pogajanj (Ibid).

Izraelska doktrina in strategija temeljita na številnih načelih, med katerimi je primarno načelo, da Izrael ne sme izgubiti v nobeni vojni. Med pomembnimi načeli je tudi izogibanje vojne, če je le mogoče z verjetnostjo zastraševanja in z uporabo političnih sredstev. Strategija Izraela je osnovana na obrambi brez teritorialnih dosežkov. Načelo doktrine je tudi boj proti terorizmu, saj so samomorilski napadi palestinskih ekstremističnih napadov, postali glavni problem po uporu Palestinecev, septembra 2000. Na operacijski ravni je najpomembnejši element obrambnega položaja majhna, dobro pripravljena vojska z zmogljivim letalstvom, mornarico, z zmogljivo rezervo in s transportnim sistemom. V primeru težke obvladljivosti je največji učinek dosežen s protinapadom, koordinacijo, premikom napada na nasprotnikovo ozemlje in hitro osvojitvijo ciljev napada.

Doktrina Izraela poudarja naslednje zmogljivosti: obveščevalno dejavnost, visoke skrite sposobnosti uničenja premičnih tarč, dolgoročne zmožnosti napada, protiraketna obramba, vse vremenske in težko vidne zmožnosti in napredni sistemi urjenja. Doktrina poudarja naslednja področja: obveščevalno dejavnost, vzdrževanje dolgotrajne in visoke pripravljenosti na vojno, protiteroristično vojskovanje, boj proti terorističnim ekstremističnim skupinam Palestine in kreiranje vojaške sile za prihodnost.

Izraelska država se v zadnjih 15 letih strateško in taktično bori za umiritev strasti s Palestinci. Po podpisu mirovne pogodbe v Oslu²⁰ so se terorizem in samomorilski napadi zgolj razširili. Neskladje med Izraelom in PA, v zvezi s končnim statusom (Jeruzalem, begunci, meje ...), je postalo očiten problem v novih pogajanjih Camp David, julija 2000. Predsednik vlade Ehud Barak pravzaprav ni mogel verjeti, da lahko Arafat zavrne nov predlog mirovne pogodbe. Razočaranje nad pomanjkljivo fleksibilnostjo Arafata in videni neuspeli poskusi v očeh Baraka in predsednika ZDA, Billa Clintona, so vodili k še večji razdvojenosti in medsebojnim obtoževanjem. Kljub izraelskim popuščanjem v času pogovorov v Tabi, decembra 2000, se je večalo Palestinsko nasilje in protiukrepi Izraela so vodili k popolnemu uničenju mirovnega procesa v Oslu (Catignani 2008, 2). Tu pa je bila prisotna želja po preoblikovanju vojske IDF v konvencionalno vojsko in zmanjšanje vpliva konfliktov nizke intenzitete (low-intensity). Po besedah PA ministra za komuniciranje Imada Faloujia se je Arafat odločil podpreti nasilni upor (podobno kot v prvi²¹ Intifadi), da bi obremenil in prisilil Izrael v popustitev zahtev. Intifado²², ki se je začela 29. septembra 2000, je vzpodbudil nenapovedan obisk Šarona mošeje Al Aqse (Catignani 2008). Tako so neorganizirani odpori postali organiziran odpor, velikokrat podprt s skrajnimi gibanji, kot je Hamas, PIJ, policija Fataha, Fatah Tanzim in Sile-17. Pozavarovalne aktivnosti so v zadnjih šestih letih samo podaljševale naslednji krog sovražnosti.

Po koncu 2. Intifade temelji izraelska varnostna strategija na 4 stebrih. Prva dva stebra sta strateške narave. Prvi je konec tako imenovanih groženj z Vzhoda, po padcu režima Sadama Husseina v Iraku in premik h grožnji globalnega terorizma. Druga dva stebra sta bolj notranje usmerjena (krizni boj proti obrambnemu proračunu in prevlada izraelske tehnologije (RMA)). Pri izvajanju nove doktrine bodo poudarki temeljili na izboljšani tehnologiji, ne zgolj na varčevanju pri dragem vzdrževanju vojaških sil.

²⁰ Sporazum iz leta 1993 je bil viden kot prvi korak do dvo državne rešitve dolgotrajnega konflikta med Izraelom in Palestino. Izrael je dopustil pravico do palestinske avtonomije, PLO pa je priznal izraelsko pravico mirovnega sobivanja in varnosti. Veljati naj bi začel 5-letni trajajoči proces, ki bi opustil vseobsegajoče ozemlje in notranjo varnost v novo formirani PA pod vodstvom Jaserja Arafata (Catignani 2008).

²¹ Prva Intifada decembra 1987, kjer je prišlo tudi do spontane vstaje ljudstva, v želji po končanju izraelske okupacije njihovih ozemelj. V takratnih bojih so Palestinci s stavko, velikimi demonstracijami, zaporami, obmetavanje s kamenjem povzročili težave silam IDF. S sporazumom v Oslu leta 1993 se je podpisal petletni premor napadanja z novo nastalo PA (Catignani 2008).

²² Termin Intifada pomeni vsesplošno vstajo in se je razvil v medijski kampanji, ki pa je bila zelo zavajajoča (Steinberg 2005).

Za reorganizacijo vojaške sile je bil izpeljan plan Kela 2008, ki je usmerjen v reorganizacijo vojaške sile na vseh področjih delovanja in v preobrazbo nacionalnih prioritet za spremembe regionalne varnosti (nestabilnost regionalne varnosti z državami Libanon, Sirija, Palestina in Iran in dogovarjanje z državama Egipt in Saudska Arabija). Kritični element izvedbe ciljev zahteva nov, poveljniško kontrolni sistem, ki prehaja na digitalni sistem in posledično v fazo omrežne povezanosti. Izrael pri gradnji omrežnih oboroženih sil teži k modernizaciji in operacijsko logistični povezanosti v realnem času. Korak k spremembam je opustitev taktike bojev nizke intenzitete v tako imenovane operacije, ki temeljijo na učinkih EBO²³ (Effects-Based Operations), ki ga je ameriška vojska začela razvijati v operaciji Puščavska lisica, leta 1991 v Zalivski vojni. Gre za strategijo vojskovanja, ki porazi sovražnika v najhitrejšem možnem času z uporabo najučinkovitejše in najdražje sile, ki je na razpolago, toda brez nepotrebnih morij, ki imajo škodljiv učinek na javnost. Tradicionalni linearni pristop je zamenjan s pristopom istočasnosti, ki nepredvidljivo napade z vseh možnih strani, še preden se lahko sovražnik primerno pripravi in odgovori (Jane's Information Group 2007). V aprilu 2002, ko so politične razmere končno dovoljevale nasprotno udarce z operacijo obrambni ščit (Operation Defensive Shield), je obveščevalna služba preskrbovala osnovne lokacijske podatke za uničenje centra palestinskega nasilnega omrežja. Želeli so odziv uničenja infrastrukture teroristov na kontroliranem območju Palestine. Umiritev teroristične vojne, asimetričnih bojev, nacionalno naravnane boje do civilne vojne.

Prvo formalno srečanje visokih predstavnikov za ustanovitev neodvisne palestinske države označujemo s prihodom predsednika ZDA, Georgea W. Busha, junija 2002. Od takrat potekajo pospešeni arabsko-izraelski dogovori o mirni rešitvi konflikta. Ta ideja je razvila načrt »zemljevida k miru« v sodelovanju z državami ZDA, EU, UN in Rusije (Ezzard 2004).

Za doseg miru med obema narodoma je poglobitno varnostno vprašanje.

Palestina bi morala biti sposobna samostojno delovati in sobivati s sosednimi državami:

- zagotavljati varnost na svojih mejah, združljivo z izraelsko varnostjo,
- ohranjati javni red in mir,
- varovati svoje prebivalce pred nasilnimi napadi in prevarami.

²³ Koncept EBO izvira iz ideje, da so »znanstveniki sistemi sistema« in v kolikor razumemo medsebojne odnose med sistemi se lahko osredotočimo na tiste točke, ki omogočajo najboljše končni razplet in razpad sistema. Za doseg svojih ciljev je potrebno direktno napadanje kritičnih točk nasprotnika kljub morebitni slabi tehnologiji. Pomembna je usmerjenost, natančnost in želja po dosegu maksimalnega učinka (Nofi 2006, 16).

Ozemlje obeh držav mora biti varnostno okrepljeno pred zunanjimi vpadi. Ustanovitev države pa mora pozitivno prispevati k regionalni varnosti. Med omenjenimi ključnimi vprašanji so dogovori glede vprašanja meje. Dogovori se bodo oblikovali glede na razrešeno vprašanje: ali bodo izraelske naselbine spadale pod palestinsko stran po zeleni meji, ki ločuje Izrael od Zahodnega brega, ali bodo naselbine ostale v Gazi, ali bo za mesto Jeruzalem oblikovan poseben status ter, kako bosta Gaza in Zahodni breg sploh povezana. Ena izmed možnih rešitev bi bila ustanovitev glavne porozne meje, katero bi upravljala posamezna oblast. Za obvladovanje sobivanja je potrebno zagotovilo obeh držav, da si bodo prizadevale k nadzoru teroristov in ilegalnih prehodov ter da ima za zagotovilo postavljenih standardov popolno suverenost nad svojimi aktivnostmi.

Glede vprašanja naselbin je Palestina v preteklosti zahtevala varnostni nadzor in odgovornost nad živečimi Izraelci in nad izraelskimi naselbinami na palestinskem ozemlju. Kar pa lahko v primeru nasilja vzpodbudi upore iz obeh strani. Ena izmed opcij je delitev nadzora nad izraelskimi naselbinami, ne glede na postavitve meje. Druga rešitev pa bi bila umik izraelskih naselbin iz ozemlja Palestine. Živeči Izraelci na palestinskem območju bi se odločili za preselitev v Izrael ali pa bi ostali v naselbinah pod palestinsko oblastjo.

Od vsega začetka konflikta pa je za obe strani pomembno vprašanje statusa in varnosti v mestu Jeruzalemu. Rešitev delitve oblasti oz. delitev mesta je za obe strani zelo pomembna, kar bi ustavilo sovražno napetost v mestu. Zaradi mešane strukture prebivalcev glede na vero, narodno in etnično pripadnost je težko verjetna enotna rešitev, zgolj za eno stran. Optimalna rešitev za Izrael bi bila prenos suverenosti Palestine nad območje vzhodnega Jeruzalema, vključno z muslimansko in krščansko četrtjo.

Končno pa gre za vprašanje, ali bo nova Palestinska država imela in vzdrževala svojo vojaško silo. V začetku delovanja bi morala imeti vsaj mejne carinike, policijo in druge domače obveščevalne sile, ki pa ne bi bile primerljive z osnovno vojaško silo. Za meddržavno sodelovanje in varnost bi pripomoglo oblikovanje mednarodnih sil, ki bi pomembno vlogo odigrale pri vprašanju razdelitve Jeruzalema. Sile bi lahko pripomogle k upravljanju oblasti na ozemlju, pri nadzoru gibanja in pri zagotavljanju varnosti pri prehodih mej. Sile bi morale biti opremljene z lahkim orožjem, kot so puška, avtomatsko orožje ... (Hunter in Seth 2004).

Arafat je naknadno ustanovil varnostne organizacije zunaj GSS, ki so poročale zgolj njemu. Specialne varnostne sile (SST) so navidezno obstajale z razlogom pridobivanja informacij v sosednih državah, po mnenju nekaterih pa zato, da so upravljale z drugimi palestinskimi varnostnimi službami. Predsednikove varnostne službe, poznane pod imenom Sile-17, so bile del operativnih sil PLO, ki so varovale Arafata in druge voditelje PA ter zbirale informacije domačih nasprotnikov. Število pripadnikov varnostno-obveščevalnih služb se je povečalo iz 35 000 na 50 000, po letu 1998 (Cordesman 2006).

Po smrti voditelja Jaserja Arafata 11. 11. 2004 so se preoblikovale varnostne sile PA in končalo se je obdobje razširjene korupcije, zlorab in toleriranje izraelskih nasilnih napadov ter navsezadnje zaviranje ZDA in drugih držav pri vzpostavljanju miru med narodoma. Prekinitev ognja naj bi prinesla zamenjavo vodstva (Mahmud Abbas), toda zaradi razdvojenosti v silah PA ni prišlo do dokončnih reform. Abbasov plan integracije vojakov v varnostne službe PA z vzpostavitvijo osnovnega cilja »eno pravo, ena oblast, eno orožje« je ostal nedodelan načrt pred volitvami, januarja 2006.

5.2 ORGANIZACIJSKI VIDIK

Sile IDF kot take so bile pripravljene na različne napade in konfrontacije s strani Palestincev. To pomeni biti pripravljene, v smislu izurjenih vojakov in nabavi nove opreme za konflikte nizke intenzitete. Sile IDF so v operacijah zaplenile velike količine orožja, uničevali so tovarne, ki so proizvajale orožje in samouničevalne bombe ter navsezadnje so odstranili samomorilce. IDF so naletele na močan upor v mestih po Zahodnem Bregu, še posebej v kampu Jenin, kjer jih je napadlo več kot 300 gverilcev in pripadnikov terorističnih organizacij. V tem napadu so potrebovali približno 100 Izraelcev na enega oboroženega palestinskega moža (Steinberg 2005).

Poleg številčnosti so sile IDF uporabljale visoko razvite sisteme za vojskovanje, oblikovali so obveščevalne oddelke (z obveščevalnimi enotami, urejene za zbiranje taktičnih znanj), ki so prenašale informacije do enot v operacijah, v optimalnem času. To je preprečilo presenečenja pred palestinskimi napadi. Izboljšanje C3 sistemov je povečalo zmožnosti IDF, da radijsko nadzira operacije. Za dobro delovanje so uporabljali 4 AH-1S Cobra helikopterje in 2 izvidniški vozili UAV, za točen nadzor svojih vozil (Catignani 2005).

Nenadne majhne napade so vodile sile Sayerot (izvidniške in letalske sile), padalske in specialne sile. Zbiranje informacij s humintom je bilo podprto z oblikovanjem enote Mistar'aravim (tj. postati Arabec), katerih posamezniki so se pomešali med lokalno prebivalstvo za zbiranje informacij ter za spremljanje ciljnih oseb morebitnega napada. Enote so določile ciljne osebe za atentat glavnih terorističnih voditeljev, kot je bil npr. duhovni vodja Hamasa, Sheik Yassin in politični vodja, Abdel Aziz al-Rantissi v začetku leta 2004. Vsaka posamezna žrtev, uničena iz zraka ali zemlje, je bolj vzpodbudila rekrutacijo novih prostovoljcev kot pa imela zastraševalni učinek (Catignani 2008). Bojni helikopterji so napadali sovražne sile z uporabo ostrostrelcev ali z raketnimi napadi.

Na območju Gaze so bile IDF vpletene v odkrivanje in uničenje širokega omrežja tunelov, skozi katere so tihotapili velike količine orožja in eksploziva iz Egipta v Gazo. Zaradi nepretrgane uporabe regularnih sil (poklicne in prostovoljne) so le-te poslali v boje brez posebnih priprav, urjenj in brez popolne vojaške opreme, zato je to vodilo k spodrseljajem operacij v obliki žrtev (Ibid).

Izraelci so svoje čete razvrstili izven dosega sovražnika. Izbrali so majhna območja in tako zmanjšali izpostavljenost ognju sovražnika in posredovali, ko je bilo to res potrebno. Oblikovali so majhne enote pehote in zračnih sil, ki so hitro obkolile oborožene enote iz vseh strani, jih razpršili na neenakomerne skupine in preizkušali njihovo 'interoperabilnost'. Catignani (2008, 10–11) opisuje '**swarm**' **akcije**, ki so zmedle palestinske gverilce in teroriste in bile velikokrat uspešne. Bistvo teh akcij je hiter pretok informacij in koordiniranje posameznih skupin, ki so sočasno delovale v različnih smereh. Z akcijami so zaprli odprt kanal med obveščanjem in potekom operacij (kot pripoveduje polkovnik Gal Hirsh: »V neki bitki v Nablus Kasbah smo v 24 urah uspeli uničiti 80 njihovih oboroženih mož, prav tako Palestinci niso uspeli določiti naše pozicije. Uporabili smo zračne sile, kombinirane sile in nove bojne enote.«) (Catignani 2005, 65). Z ukano so uspeli presenetiti napadalce, ki so želeli napasti nepazljive enote IDF. Za zmanjšanje izgub in boljše izobraževanje so podprli več milijonov vreden projekt za gradnjo Nacionalnega vadbenege centra Tze'elim v puščavi Negev.

Koordinacija v obliki majhnih enot je še posebej prišla do izraza v urbanem okolju. Oblikovala se je nova obveščevalna enota, ki je izboljšala taktični nivo med skupinami, s hitrejšim odkrivanjem sovražnikovih oddaljenih pozicij. Z dobrim nadzorom zračnega

prostora pa je onemogočila nasprotnikom, da bi do dejanskega kontakta sploh prišlo. Informacije so med enotami potovale hitreje in zmanjšala se je praznina med obveščevalnimi službami in operacijami (Catignani 2008).

Toda kljub točno določenim postopkom in z visoko izurjenimi ostrostrelci, ki so uspešno odstranili gverilce in teroriste, se niso mogli izogniti velikim izgubam. Tukaj ne govorimo samo o izgubah vojakov, ampak tudi civilnega prebivalstva in infrastrukture. Tudi IDF so prezrle take pobude, saj je bilo pri napadu na hišo voditelja org. Hamas Salah Shehade's, 21. aprila 2004, poškodovanih več kot 150 ljudi in ubitih 14 civilistov, vključno z 9 otroki. Za preprečitev napadov, ki prinašajo veliko ranjenih, so v IDF napravili točen načrt palestinskih mest z oblikovanjem sistema, ki razdeljuje poseljena ozemlja na točno poimenovanja (skupaj z imeni in naslovi), tako da kopenske in zračne sile lahko natančno locirajo cilj, katerega morajo zadeti. Po podatkih nekaterih človekoljubnih organizacij so od začetka 2. Intifade uničili več kot polovica domov od vseh 628 zgradb, za katere se je izkazalo, da niso v sorodstvu ali povezavi s teroristi. Uničenje je posledično pripeljalo do tega, da je več kot 1200 civilistov ostalo brez doma (Catignani 2005, 69).

Po ugotovitvah nekaterih vodilnih sil IDF je bil problem v drugačnem dojemanju zmage s strani Palestincev, Izraelcev in zahodno mislečih. Palestinci ne merijo zmage z dosego pozitivnih rezultatov za svoje prebivalstvo ampak s številom prizadetih (ubitih, pokončanih s trpljenjem). Ne glede na to, kako uspešne bodo sile IDF na taktičnem oz operacijskem nivoju, bodo Palestinci nadaljevali gverilske akcije in še naprej povzročali trpljenje in teror Izraelcem in judovskim naseljencem, vse dokler ne dosežejo politične rešitve za nacionalno neodvisnost. V preteklosti je bil problem konvencionalnih vojsk neenakomerna razporeditev sil, na eni strani dobro opremljena sila in na drugi slabo oboroženi teroristi in gverilci brez tehnološke podpore.

Trenutna naravnost konflikta onemogoča IDF, da bi izpolnile strateške cilje. Odločilno za Izrael je, da skrbi za aktivno alternativno politično situacijo skozi enostransko rešitev zemljevida, ki bi lahko prinesel dvodržavno rešitev za konflikt med Izraelom in Palestino, Ugoden trenutek predstavlja nedavna smrt bivšega voditelja PA in PLO Yasserja Arafata. Zmanjšanje napetosti se pripisuje silam IDF in ostalim organizacijam toda okupacija in kontrola ozemlja Palestine bo nadaljevala izčrpavanje obeh družb. Izraelski prvi minister Ben Gurion, ki je tudi oče te strateške doktrine, je izjavil, da je največji nasprotnik izraelske

varnosti vztrajnost tistih, ki so v prvi vrsti odgovorni za varnost države. IDF so naredile del naloge za rešitev problema s teroristi in gverilci, vse pa je odvisno od političnih voditeljev, ki se morajo izogniti strateški 'otrdelosti'.

Po navedbah Inbarja (2006) se bo Palestina brez prostega dostopa do orožja še vedno opirala na asimetrično strategijo, z uporabo terorističnih napadov proti močnejšim državam za strateško izenačenje. Teroristični napadi so v splošnem orožje šibkejših v kaotičnem okolju, zato je Palestina lep primer obstoja številnih oboroženih skupin. Dopolnilne grožnje državam, kot je Izrael, so zagotovo terorizem, regionalno stopnjevanje in mednarodno posredovanje.

Po letu 2005 je večina palestinskih terorističnih organizacij objavilo premirje, kar je prineslo veliko zmanjšanje terorističnih napadov. Terorizem je politična grožnja, ki odločilno vpliva na občo javnost. Enostranski umik Izraela je delno zmanjšal nadzor nad ozemljem in obveščevalnimi aktivnostmi. Umik iz Gaze leta 2005 je pospešil tihotapljenje nevarnega orožja in okrepil previdnost teroristov in prestopne kriminalcev čez meje. Eden izmed strateških ciljev Palestine je »draženje« Izraela, da bi se vojaško odzval, konfliktno stopnjevanje in siljenje nekaterih arabskih vlad, da se pomešajo v oborožene akcije. Ta komponenta razmišljanja Palestincev je bila v 60 letih označena kot »eksplozivna teorija«, uspešna v vojni leta 1967, a neuspešna v obeh vstajah. Sosednji državi, kot sta Egipt in Jordanija, sta pokazali previdnost in zavrnila nekatere mirovne sporazume z Izraelom in se vojaško vmešali. Palestinske vojne so stanje zgolj poslabšale.

Eden od ciljev Palestine po letu 2000 je bil, da izvajanje nasilja dobi mednarodno razsežnost. Ta strategija omogoča Palestincem odprto možnost za pogajanja z Izraelom in v sodelovanju z mednarodnimi akterji omejuje popolno svobodo Izraela.

Najbolj primerna strategija Izraela v konfliktu s Palestino je nadaljevanje konfliktnega stanja. Bistvo te strategije je minimiziranje stroškov oboroženih bojev in ohranjanje politične svobode. Cilj je seveda, tudi podaljševanje časa, v domnevi, da bo prihodnost prinesla boljšo alternativo rešitev. Glavne komponente strategije so zavezitev palestinskega terorizma, strateška koordinacija z ZDA, agresivna javna diplomacija in previdnost na domačih tleh.

5.3 TEHNOLOŠKI VIDIK

Izraelska politika zastraševanja temelji na omejitvi konvencionalnih groženj nasprotnika, gverilskih ali terorističnih napadov, da ohrani nadzor nad prebivalstvom. IDF kot tudi druge sile (Shabak-General Security Services, GSS) so bile udeležene v operacijah policije za vzdrževanje miru ter operacijah proti teroristom in gverilcem. Urjenja in priprave so se povečala z mirovnim procesom v Oslu. Omeniti je potrebno tudi uničevanje infrastrukture in rušenje zgradb teroristov in zgradb njihovih najbližjih sorodnikov. Tem akcijam so močno nasprotovale humanitarne organizacije, države EU in zaveznica ZDA.

V juniju 2000 je koordinator operacije na ozemljih Palestine, major general Amos Gilad, oznanil, da je prvotni namen IDF zmanjšanje terorja tiste stopnje, ki predstavlja strateško grožnjo obstoju prebivalstva in njihovega standarda. Vzdrževanje obstoječega stanja je Palestincem prinesel drugačen način življenja, saj so s policijskimi urami, podkupljivostjo in kontrolnimi točkami oteževali boj za hrano in humanitarno pomoč. Konflikti so pripeljali do velike ekonomske krize tudi v Izraelu in do krize v obrambnem proračunu (Catignani 2008).

Razlog ponovnih konfrontacij je bila slovesna otvoritev izkopanih tunelov pod mošejo Aqsa. Glavni povod je bilo palestinsko razočaranje nad političnim procesom, ki je prišel do slepega konca pod roko predsednika vlade Benjamina Netanyahu (Jawad 2005).

Izraelsko stran so vladni koordinatorji in obveščevalne službe od leta 1990 nešteto krat opozorili, da bo do nasilne vstaje zopet prišlo. Shin Bet je prejela informacije o tihotapstvu orožja, ki je bilo prepovedano s sporazumom, še posebej na območju Gaze. Dva dni pred začetkom vstaje je vojaška obveščevalna zaključila, da bo po Sharonovem obisku templja upor jeze in nasilja izbruhnil, kar bo Arafat izkoristil (Pressman 2003). Z veliko palestinsko vstajo je PA želela izsiliti položaj mirovnega sporazuma in si ponovno vrniti svojo popularnost in podporo. Izrael je na drugi strani težil k velikemu spopadu, ki bi prineslo končanje mirovnega procesa in zrušenje PA (Jawad 2005).

Z začetkom arabske vstaje, Intifada, se je vnel spor med Mosadom in drugimi izraelskimi obveščevalnimi službami. Vstaja se je hitro razširila in spodbudila upor vseh Palestinev na Zahodnem bregu in v Gazi, čeprav je izraelska vojska aretirala, ustrelila, pretepla in izgnala mnogo ljudi. V izraelskih obveščevalnih krogih so se širila resna obtoževanja. Šin Bet je krivila Aman, oba pa sta Mosadu očitala, da jim ni pravočasno priskrbel informacij. Neskladje ni prineslo usklajene politike proti množičnemu arabskemu odporu. Intifada se je združila v

skupno narodno vstajo in Izrael ni uspel ustaviti nasilja ter propagandne vojne. Vstajo je izkoristil Jaser Arafat, ki je pozval vse Arabce k združenju (Gordon 2002, 190–192). Predsednik PLO Arafat je bil znan po svoji previdnosti, nenehno je spreminjal načrte, nikoli ni dve noči prespal v isti postelji in v zadnjih trenutkih je menjaval čas obrokov (Gordon 2002, 194).

Za številne Izraelce je bila misel na dolgotrajen mir s Palestinci nerealistično sanjarjenje. Vero Arabcev so cinoistični Izraelci obravnavali manjvredno od lastnih prepričanj in zgodovine oz. niso mogli sprejeti dogovora o skupnem življenju v njihovi »obljubljeni deželi« (Gordon 2002, 306).

Prav tako je šlo za predvideno slutnjo, da je želja oblasti in prebivalstva Palestine ponovni spopad in stopnjevanje napetosti vse do »prelivanje krvi«. Zato so se sile IDF na slutnjo izredno dobro pripravile in ostro udarile takoj prvi dan. Vloga zastraševanja je bila prisotna še preden so se pogajanja v Camp Davidu začela, julija 2000, saj je po pogajanjih Barak naznanili: »Ne iščemo razloga za izbruh konflikta. V kolikor boste želi preizkusiti našo pripravljenost, vam napovedujemo, da se bomo skupno organizirali, močno in odločno, prepričani v pravico naših razlogov in v pričakovanju novih izzivov, in bomo zmagovito napadli!« (Pressman 2003).

Mossadovi programerji so izdelovali programsko opremo, s katero so lahko vdiral v računalnike PLO in podtikali računalniške viruse, s katerimi so po potrebi uničili komunikacijske sisteme PLO. Svoje raziskave so znanstveniki usmerili v razvoj orožij »informacijske vojne«, s katero bi lahko vnašali proti propagando v sovražnikove sisteme oddajanja. Poleg omenjenih namer je Mossad izbrano likvidiral posamezne teroristične aktiviste (Gordon 2002, 320).

V prvih mesecih vstaje se je videla razlika med prvim in drugim uporom, kjer je v slednji izstopala vojaška pripravljenost Izraela. Motivacija Palestinecev je bil notranji boj za prevlado in okrepitev palestinske družbe, odgovor na priprave Izraela in vera v uspeh, ki bo izboljšal položaj Palestine. Nekateri Palestinci so brezpogojno sledili znanemu stavku Carla von Clausewitz: Vojna je nadaljevanje politike z drugimi sredstvi (Pressman 2003).

V času napadov so sile IDF začele z gradnjo poti med naselbinami in mesti znotraj dosega strelcev Palestine. V začetnih napadih so IDF delovale uspešno in niso utrpeli veliko žrtev.

Toda z nastopom Hamasa in Tanzima pa se je večala njihova ranljivost in civilne žrtve so bile neizbežne. Palestinci so za žrtve napadov izbirali otroke in druge civiliste, kar je doseglo mednarodno razsežnost. Po neuspešnih pogajanjih je Izrael opustil strategijo zadrževanja sovražnika, kar pa je silam IDF predstavljalo težjo nalogo. IDF so pričele napade s helikopterji in zračnimi napadi, z uporabo mitraljezov in tankov. V prvih nekaj mesecih so zgolj odgovarjali na napade in poizkušali zavarovati svoje območje. Zaradi stopnjevanja napada so se akcije in napadi IDF okrepili. V februarju 2001 je Izrael izvolil novega predsednika vlade Ariela Sharona, ki pa je bil znan po ostrih povračilnih ukrepih v boju zoper palestinski terorizem in skrajni nacionalizem. Strategija Izraela je napredovala v direktno napadanje sil kot odgovor terorističnim napadom (Catignani 2008, 2–4).

Pomembno vlogo so odigrale helikopterske eskadrilje IAF za napade na urbana območja. Te enote so uporabili za koordinacijo s kopenskimi poveljniki, ki so v razumnem času prispele do ciljnih tarč, pridobljenih s strani enot UAV. Zaradi natančnejših podatkov je bilo manj nepotrebnih in civilnih žrtev kot pri uporabi tankov. Bojni helikopterji so postali platforma za odločitve pri vodenju bojnih operacij (Ibid).

5.4 MEDIJSKI VPLIV

Medijski vpliv povzroča globalno zasičenost s časopisi, televizijo, internetom, mobilnimi telefoni in drugimi sredstvi, ki omogočajo propagando in vzpodbujajo manipulacije splošnega javnega mnenja (Nofi 2006, 10).

Med seboj vezane spremembe v komunikaciji, politiki in mednarodnih odnosih so razširili vlogo medijev v različnih mednarodnih konfliktih. To vključuje revolucijo komunikacijske tehnologije po koncu hladne vojne in sprememba narave uporabe sile v mednarodnih konfliktih. Revolucija komunikacij je vodila h globalizaciji elektronskih komunikacij in novinarskih člankov in veliko povečanje uporabe interneta, ki prikazujejo dnevne novice iz vsega sveta. V hitro spreminjajočem se svetu je informacija postala center razvijanja in vir mednarodnih odnosov kot grožnja in uporaba sile, pravzaprav so informacije zasenčene s potencialnimi spopadi močnejših držav. Množični mediji, globalne televizijske postaje in internet so osrednji vir svetovnih razmerij, katerih gibanje vodijo posamezni narodi in njihovi voditelji.

Nepredvidljiv čas po hladni vojni je doprinesel k revoluciji v komunikaciji medijev.

Analize mednarodnih konfliktov so danes prikazane v 4 fazah (povzeto po Shinar v *The Local Media and International Conflict* 2006):

1. ODVRNITEV

Gre za umiritev konflikta z učinkovito stopnjo odvrnitve še preden pride do nesoglasij in z širjenjem verbalnih mnenj, ki so imele maščevalni učinek. V kolikor odvrnitev ni uspešna se strani zatekajo k različnim oblikam reševanja konflikta. Uporaba nasilja zajema polno razsežno vojno, vojaško posredovanje, terorizem in gverilsko bojevanje vse do vzpostavitve premirja. Gre za strukturne, posredne ukrepe, ki preprečijo meddržavne težnje po prepirih, naraščanju napetosti in uporabe sile. Reševanje nesporazumov na miren način v splošnem ni medijsko odmeven in zanimiv. Namen odvrnitve je preprečiti, da bi do konflikta in medijske odmevnost sploh prišlo. Preprečuje stopnjevanje v obliki nasilja, manipulacije in potenciranje dogodkov.

2. VODENJE

Kadar gre za uporabo konfliktov, ki so informacijsko vodeni, igrajo mediji najpomembnejšo funkcijo. Vodenje je orodje, s katerimi razpolagajo politični voditelji z željo podpore, so javno podprti s svobodo tiska in končno gre za sodelovanje medijev z vladajočo pozicijo. V primeru konflikta v oddaljenih, manj dostopnih krajih, je vladni nadzor bolj verjeten (nadzor uporabe sile, pogajanja, mediacija). Čez čas je v 20. stoletju tehnologija zmanjšala čas prenosa informacij od tedna na minute. Prav tako sta se čas za ustvarjanje politike in politični odziv skrčila v zadnjih 30 letih.

3. REŠITEV

Glavni voditelji sprtih strani poizkušajo najti rešitev s sporazumom in prekinitvijo morebitne uporabe sile, medsebojno ali s sodelovanjem tretjega subjekta, z diplomacijo, s pogajanjem. Politiki izrabljajo medije pri napredovanju pogajanj in usmerjajo javno mnenje za prikaz nerealnega stanja. Mediji delujejo tudi kot neodvisen akter, ki lahko deluje kot posrednik med dvema stranema. Predvsem v zadnjih letih voditelji bolj pogosto izrabljajo globalno komunikacijo kot pa tradicionalne diplomatske kanale za prenos sporočil.

4. SPRAVA

Rešitev spora in podpis mirovnega sporazuma sta pomembna koraka reševanja konfliktov, toda velikokrat nezadostna pri vzpostavljanju trajnega miru. Formalna pogajanja in sporazumi so v večini primerov v rokah voditeljev in določeno elite okoli njih. Javnost lahko dokončno odločitev zavrne ali sprejme. Kljub sprejetju mirovnega sporazuma ostajajo krivice, nezaupanja, sovražnost in strah. Sprava je odločilen odskok psiholoških in spoznavnih ovir k trajni stabilnosti. Gre za spremenjene cilje, prepričanja, namere in čustvene navezanosti članov družbe konflikta, gre za naravo sobivanja in zdrav odnos med dvema narodoma. Sprava je tako proces kot rezultat.

Shinar v *The Local Media and International Conflict* (2006) razpravlja o začetku mirovnega procesa v Oslu, od avgusta leta 1993 do začetka 2. Intifade, septembra 2000. Zahodni in izraelski mediji primarno prikazujejo konflikt kot teritorialno in nacionalno razsežni konflikt. Arabski mediji v splošnem vključno s Palestino v posameznih primerih kontrolirajo in primerjajo različna mnenja, ki ne priznavajo sprave (kot zaključek konflikta), glede na versko, zgodovinsko in ozemeljsko pripadnost. Mediji so v času mirovnega procesa v Oslu postali problematični in negotovi. V letu 1995 in 1996 javna občila niso sprejela sprave, kajti sledilo je širjenje terorizma s strani Hamasa in islamskega Jihada. Mediji so prezrli mnoge pozitivne akcije strank, ki so želele dokončno rešitev v bližnji prihodnosti. Zavajali so javnost z jasnimi »pričakovani«, da sprava še dolgo ne bo dokončna. Lokalni in mednarodni mediji so v veliki meri sodelovali s sovražnimi lokalnimi skupinami in skrajnimi gibanji.

Posamezne stopnje preiskav in analiz temeljijo na aktualnih in potencialnih medijskih posredovanjih in prikazujejo možne rešitve oblikovanja novih tehnik raziskovanja, ki temeljijo na teoriji komunikacije.

Mednarodni konflikti se ne rešujejo vedno po posameznih fazah, saj gre za različne razsežnosti in oblike konfliktov. Posamezne rešitve (uporaba sile, pogajanja in mediacija) se lahko pojavijo večkrat v posameznih fazah. Mediji dajejo prednost spravi kot vodenju, ker je sprava preprostejša, jasna in enodimenzionalna (se nanaša na sedanost). Pri konfliktnem vodenju se akterji ukvarjajo s sedanostjo in prihodnostjo, z zgodovinskim razumevanjem ter se osredotočajo na emocije. Vodenje je prej optimistično, z nizkimi pričakovanji po končanju konfliktnosti. Sprava je prej pesimistična, saj ob strani vedno pusti napake in ne izključuje nove možnosti izbruha nasilja (*Media Intervention in International Conflict* 2004, 5–30).

Po nastanku izraelske države leta 1948 Palestinci niso smeli oddajati domačih televizijskih kanalov na območju okupirane Gaze in Zahodnega brega. Desetletja je prebivalstvo spremljalo televizijo iz Izraela, Jordanije in Egipta. Po ustanovitvi PA leta 1993 so Palestincem dovolili oddajati svoje televizijske in radijske postaje. Tako rekoč čez noč so bili Palestinci povezani s svetom. Od ustanovitve PA se je oblikovalo 41 privatnih televizijskih kanalov, en nacionalni, 46 lokalnih radijskih postaj in ena nacionalna, več kot 60 lokalnih objavljenih revij in 35 lokalnih časopisov. Ustanovili so več kot 40 založb in več kot 70 novinarskih pisarn. Danes Palestinci poleg svojih postaj sprejemajo še izraelske, jordanske in postaje iz Egipta. Mirovna procesa iz Osla I in II sta oslabila proces gradnje države in razširitev medijske industrije v treh pogledih. Sporazum je *prvič* določil prej mogočo suverenost, proces se je osredotočil izključno na začasni sporazum in tretjič vzpodbudilo se je delovanja PLO in odstranilo se je politično elito na ozemlju moderne Palestine. Neuspeli sporazum, ki je omejeval moč medijev, in politična prevlada PA v državi sta prinesla kaotično in odmevno medijsko industrijo in nenehne boje med kanali zaradi majhnega »občinstva« na relativno majhnem delu ozemlja (Tawil-Souri 2007, 4–6).

Televizijski mediji prikazujejo ideološke poglede delovanje oblasti. V Izraelu sta najbolj odmevna Al Aribiya in Al-Jazeera (Kilroy 2006, 401). Slednji program je eden izmed glavnih pobudnikov nasilja in glasno omadežuje ugled Izraela, vulgarno prikazuje antisematične teme, primerja Izraelce z nacisti in opisuje dogodke na območju Gaze kot holokavst. Ponavljajoča sporočila v novicah pomenijo namerno delovanje Izraela z izstreljevanjem raket med civilno prebivalstvo in tudi na otroke. Po drugi strani pa ignorirajo dejstva, da so vzroki mnogih pobojev teroristični napadi Hamasa.

Tako imenovane »nove nacist« ponazarjajo z znakom svastike in predvajajo risanke, v katerih nastopa predsednik vlade Ehud Olmert, ki je oblečen v nacistično uniformo s salutiranjem (glej sliko 5.1).

Slika 5.1: Primerjava Izraelcev z Nacisti: predsednik Olmert prikazan kot Hitler



Vir: ITIC IICC (2008b, 8).

Med stopnjevanjem napetosti, marca 2008, so Palestinci sprožili protiizraelsko propagandno kampanjo, ki se je navezovala na semitske teme. Obsežen poudarek je bil čustveno zaznamovan termin »holokavst« in poudarjanje obsežnih pobijan civilistov (izraženo kot etnično čiščenje in etnično klanje). Ta propaganda je dobila veliko medijsko podporo tudi s strani PA, med arabskimi Izraelci in nasploh v arabskem in muslimanskem svetu, kar je sprožilo velik čustveni odziv s strašljivimi posnetki na televiziji (kanal Al-Jazeera in satelitska arabska Tv). V Judeji, Samariji in v vzhodnem Jeruzalemu so se začela vojaška spopadanja med demonstranti Palestinecev in IDF. Termin holokavst je bil že velikokrat uporabljen za upravičenje terorizma. S primerjanjem holokavsta v Nemčiji in Izraelu so novinarji predstavili podrobnosti, ki potrjujejo njegovo izkoreninjene (ITIC IICC 2008b).

Občasno na televizijskih postajah predvajajo »hujškaške« spote s spodbujanjem naroda, tudi po več ur. Spoti so posneti z maskiranimi pripadniki bojnikov Hamasa, v ozadju so prikazani spopadi med Palestinci in silo IDF. Npr. (Vir: ITIC 2006):

O sokoli Al-Qassama, o možje Hamasa,
naseljenci ne spijo, zato drugi bodo zbežali.
Naša zemlja bo povrnjena s streli pušk,
zato jo zažgite z ognjem, da prestrašimo Zioniste.

Pesmi, kot ta, so podprte tudi z izjavami, »o bratje, ta sila je edini jezik, ki ga sovražnik razume«. Postaje predvajajo v svojih programih tudi novice o terorističnih pobojih med nasilnimi konfrontacijami z Izraelci, ki povečujejo svoja dejanja. V medijih objavljajo programe, ki prikazujejo ujetnike (ponavadi Hamasove teroriste) in prikazujejo sočutje do njih in boj za njihovo osvoboditev. Pogosto prikazujejo svoje voditeljev, kot je ustanovitelj gibanja Hamas, Yassina in Abd al-Aziz al-Rantisi (ITIC 2006).

5.4.1 KOORDINACIJA IN PROPAGANDA

Gibanje Hamas za planiranje in koordinacijo svojih operacij uporablja internet in elektronsko »orodje« v boju proti okupatorju in za sodelovanje s podporniki. Obveščevalne službe Izraela menijo, da Hamas uporablja internet za prenos zemljevidov, fotografij, smernic in vse potrebne kode in navodila potrebna za posamezne napade (Jihad Online 2002, 18).

Velika pozornost na območjih Palestine je namenjena kampanji za javno mnenje. Zato je veliko sredstev porabljenih za nadzor medijev (časopisov, televizije, radia in interneta). Te oblike medijev širijo njihovo vojaško sporočilo, »pridiganje« o terorizmu in o sovraštvu do Izraelcev, Judov in zahodnega naroda (ITIC ICC 2008a).

Internet je ena glavnih komponent v bitki »s srcem in mišljenjem«, v katero je vloženih veliko sredstev. Operira z več kot dvajsetimi stranmi in je namenjena za bralce treh področij:

1. Palestine in PA kot prioritete
2. Arabski in muslimanski svet in
3. Evropske države in Severna Amerika.

Slika 5.2: Videoposnetki Hamasa z nagovorom: vemo da ni boljše krvi kot kri Judov



Vir: Coincentral (2009).

Na internetu (glej sliko 5.2) se posredujejo aktualna vprašanja, prepletena s propagandnim materialom in povzroča psihološki vpliv bralcev. Po drugi strani pa se skrajna gibanja bojijo

tako imenovanih »zahodnih prispevkov« na internetu, zato so oblikovali dogovore²⁴ o omejenem dostopu strani, ki blokirajo nemoralno čtivo, v nasprotju z islamom (ITIC ICC 2008c).

Palestinske informacijske strani po viru ITIC ICC (2008c) so prevedene v angleški, arabski, urdujski, ruski in malawski jezik. Angleška stran dnevno poroča o zgodovinskih in dnevnih dogodkih in namerah, objavlja profile njihovih vodij ter »ponosne« slike in video posnetke terorističnih napadov. V arabski verziji so dodatno predstavljeni protesti proti semitskemu jeziku. Spodaj navedene strani so nasičene z nasilnim izražanjem:

- Stran oborožene veje Hamasa Izzedine al-Qassam Brigades je skoraj v celoti pisana v arabščini in izrazito predstavlja terorizem, saj se člani brigade pojmujejo kot pravi potomci muslimanov. Na strani je veliko objavljenih fotografij, slik, pripovedovanj teroristov in pesmi o sveti vojni 'jihadu' in poveličevanju 'mučeništva'. Veliko informacij je podanih o tem, kako se rekrutiraš za samomorilca. Če želiš postati mučenik, moraš koran upodabljati v svojem življenju, biti predan Alahu, imeti skrivne težnje, da se odločiš za samomorilski napad in imeti moč, da zapustiš svojo ženo, starše in otroke za žrtvovanje. Eden izmed obiskovalcev strani je na napisan naslov posredoval sporočilo: »Želim umreti v imenu Boga! Kako lahko postanem član in zagrešim samomorilski napad?« Večina poslanih sporočil je kodiranih ali podpisanih z izmišljenim imenom. Za zbiranje donacij množično pošiljajo sporočila, ki vzpodbujajo bralce, da prispevajo denar v imenu Jihada, v želji da bi svojo zemljo kmalu osvobodili.
- Stran islamskega združenja za Palestino (IAP-Islamic Association for Palestine) je v večini prekopirana iz palestinske informacijske strani. Dodane so različne slike v galeriji, imenovani 'pokol Zionistov' in objavljene so tudi številke kreditnih kartic, na katere lahko nakažejo denar, namenjen za gibanje Hamas.
- Med glasovno močne podpornike sodi stran vodena v Virgini UASR (United Association for Studies and Research, Združena skupnost za izobraževanje in raziskave). Stran zbira in oblikuje članke objavljene v šolskih časopisih, organizira konference, ki opravičujejo teroristična dejanja. Stran nekateri enačijo s političnim krilom Hamasa v ZDA, ki s prodajo člankov in knjig širi svoja prepričanja.
- Stran HLF (Holly Land Foundation for Relief and Development, fundacija v Sveti deželi za osvoboditev in razvoj), ki ni več aktivna, si je prizadevala končati človeško trpljenje s

²⁴ Dogovor sklenjen med ministrstvom Hamasa za komuniciranje in uradom za komuniciranje Palestine.

humanitarnimi programi. Po ugotovitvah bivšega predsednika ZDA Busha, gre za stran, ki jo Hamas izrablja za rekrutacijo novih samomorilskih napadalcev, zbiranje financ pri družinah samomorilcev in za podporo šolam, ki učijo otroke, kako odrasti v samomorilce (Jihad online 2002, 24).

V juniju 2008 so bile zgoraj omenjene strani posodobljene, poleg avdio in video izboljšav ponujajo pregled statistični podatkov o količini zapornikov, izraelskih žrtvah in terorističnih oz. samomorilskih napadih, biografske in glasbene objave, ki častijo in povečujejo vse »nove« samomorilce. Spodnja slika na spletni strani Alqassam Brigades, prikazuje slike in datume samomorilskih akcij (glej sliko 5.3).

Slika 5.3: Objava samomorilskih napadalcev na spletni strani Ezzedeem Alqassam Brigades



Vir: ITIC ICC (2008c, 7)

Končni podporniki Hamasa s svojo ažurnostjo dnevno objavljajo slike, govore, objave in druge koristne informacije preko medijev (televizijske postaje, radio, časopisi in internet).

6 ZAKLJUČEK IN VERIFIKACIJA HIPOTEZ

Postavitev prve hipoteze se nanaša na prvi del raziskovanja, in sicer delovanje zgodovinskih in današnjih obveščevalnih organizacij. Vzroke nastanka teh organizacij lahko iščemo v nepretrgani konfliktnosti med obema narodoma in v obrambi obstoječih mej, ki so se z vojnami spreminjale. S povezovanjem so pripadniki izvajali demonstracije, blokirali poti, varovali strateško pomembna najdišča, nadzirali ilegalne emigrante... Nekatere organizacije so se razpusstile ali preoblikovale v vojsko držav, v tajne obveščevalne službe ali politične in skrajne organizacije.

Obveščevalne službe, Mossad, Shin Bet in Aman so po večini organizirane kot del državnega aparata, ki služijo za nadzor notranjepolitičnega in varnostno-obrambnega okolja. Povečana vloga skrajnih organizacij, predvsem Hamasa, je primer uspešno izvedenih asimetričnih napadov in prikazuje šibkost palestinske politike in sociale. V preučevanju obveščevalnih združb sem ugotovila, da je v organizacijah kot je bila Hagana in Palmah prisoten predvsem humint, dejavnost, ki se je oblikovala z medmrežji arabsko govorečih Judov, kateri so delali kot agenti za vohunjenje. Mossad in ostale sedanje obveščevalne pa poleg tehnološke dovršenosti in vohunstva, psihološkega nasilja in izvajanje atentatov temeljijo na volji političnih voditeljev v boju proti skupnemu sovražniku. Informacijsko znanje je tako strateškega pomena za vse pristojne veje oblasti in obveščevalnih služb, saj so v primerjavi s klasičnimi dejavniki (čas, sila in prostor) informacije, tehnologija in odprti viri pridobili na pomenu. Hiter tehnološki razvoj je poglobil informacijsko varnostne paradigme in v mirnodobnem času oblikoval zavzeto sodelovanje sil z obveščevalno-informacijskimi sistemi družb, zato lahko postavljeno hipotezo v celoti potrdim.

Revolucija v komunikaciji medijev in hiter razvoj arabskih elektronskih medijev so omogočili razmahnitev konflikta v drugo sfero, saj javna občila dnevno potencirajo slabe novice in širijo ideologijo med prebivalce. Uporabniki internetnih orodij so danes pošiljatelji ali prejemniki informacij, zato je pretok informacij nenadzorovan, na voljo je skoraj vsakemu posamezniku in predstavlja načrtovano in usmerjeno strategijo, ki zavaja javnost. Gre za strategijo, ki omogoča nastanek nove krize, ki se z nevarno hitrostjo lahko spreobrne v vseobsežni konflikt. Ne morem trditi, da je konflikt med Izraelom in Palestino nastal iz nič, lahko pa trdim, da se je razsežnost konflikta razmahnila z uporabo informacijske tehnologije in prostega pretoka

elektronskih medijev. Elektronske tehnologije sicer niso v celoti nadomestile tradicionalnih orodij komuniciranja družb, držav in organizacij so pa postale učinkovitejše, hitrejše in težje nadzorovano orodje v rokah izvajalcev.

Obveščevalna dejavnost v okviru informacijskega bojevanja ter mediji so spremenili podobe o vojni in izrinile klasično pojmovanje vojne in povzročili dodatno ranljivost družbe na področju obrambnih vprašanj in na področju zunanje in varnostne politike. Vojaške sile so se reorganizirale in modernizirale, tukaj mislim na državo Izrael, s strategijo bojevanja, ki želi poraziti nasprotnika v hitrem času z uporabo najučinkovitejše in najdražje sile. Bojevanje omejujejo konstantni teroristični napadi, asimetrični in gverilski boji. Meje nacionalnih držav so v informacijsko intenzivnem bojevanju zabrisane, zato je oblikovanje obveščevalno-informacijskih instrumentov pomembnejše od količine in kakovosti nacionalnih vojsk.

Zgodovinska prepletenost interesov je stopnjevala grožnje in ranljivost družbe, kar je pomenilo začetek asimetričnega vojskovanja, ki je oslabilo državno varnost, ekonomsko in socialno blagostanje držav. V konfliktu se je pokazalo, da je odločilen dejavnik prav medijski prikaz dogajanj in moč uporabe internetnih orodij, zato potrjujem drugo postavljene hipoteze. Vlogo asimetričnih groženj je prinesla informacijska revolucija in medijska kampanja v obliki hujskaških spotov. Predvsem skrajni akterji izrabljajo informacije in uporabljajo medije, da pridobivajo simpatizerje, finančno pomoč, načrtujejo akcije in vdore oz medsebojno koordinirajo in prenašajo sporočila. Medijsko komuniciranje deluje predvsem psihološko. Mediji so močno orožje v rokah akterjev, katerih tehnologija je slabše razvita, iznajdljivost posameznikov pa pravzaprav nima meja. Deluje v obliki vplivanja na javno in mednarodno javnost s sredstvi za doseg svojih interesov in ciljev.

Vstaja in današnja nestrpnost je jasni pokazatelj, da Palestinci nikoli niso in ne želijo zaključiti pogajanja, saj zavračajo podpisane sporazume. Prav tako lahko izraelsko diplomacija označim kot farso. Izrael želi ohraniti kontrolo nekaterih arabskih predelov v vzhodnem Jeruzalemu, želi ohraniti širok del ozemlja na Zahodnem bregu oz. želi nadzorovati življenje Palestinecev z vsemi razpoložljivimi sredstvi, zato se ne bi mogla v celoti strinjati z delom hipoteze, da je rešitev konflikta v rokah politične diplomacije. Je v rokah dobre medijske propagande politikov in strank ter skrajnih gibanja, ki medijsko obveščajo javnost o nevdržnih razmerah prebivalcev in povečuje skrajna predvsem samomorilska dejanja in na drugi strani objavljajo številke civilnih žrtev in uničene infrastrukture.

7 LITERATURA

1. Anžič, Andrej. 1996. *Vloga varnostnih služb v sodobnih parlamentarnih sistemih-nadzorstvo*. Ljubljana: ČZP Enotnost.
2. Bar-Joseph, Uri. 2001. Israel's Security Towards the 21st Century. *The Journal of Strategic Studies* 24 (2): 1-12.
3. --- 2004. The Paradox of Israel Power. *Survival* 46 (4): 137–156. Dostopno prek: <http://proquest.umi.com/pqdweb?did=754530841&sid=1&Fmt=7&clientId=16601&RQT=309&VName=PQD> (25. januar 2008).
4. BBC News. 2008. *Palestinian rivals: Fatah & Hamas*. Dostopno prek: http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/middle_east/5016012.stm (13. februar 2008).
5. Berkowitz, Bruce D. 2003. *Warfare in the Information Age*. Dostopno prek: http://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR880/MR880.ch7.pdf (29. avgust 2009).
6. Britovšek, Jaroš. 2007. *Protiobveščevalna dejavnost v sodobni državi*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
7. Catignani, Sergio. 2005. The Strategic Impasse in Low-Intensity Conflicts: The Gap Between Israel Counter-Insurgency Strategy and Tactics During the Al-Aqsa Intifada. *The Journal of Strategic Studies* 28 (1): 57–75.
8. --- 2008. *The IDF forces and Al Aqsa Intifada: When Tactical Virtuosity Meets Strategic Disappointment*. Dostopno prek: <http://cadmus.iue.it/dspace/bitstream/1814/8135/1/MWP-2008-04.pdf> (6. september 2008).
9. *CIA-Central Intelligence Agency*. 2007. Dostopno prek: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/is.html> (6. december 2007).
10. Choike. 2009. *Israeli-Palestinian Conflict*. Dostopno prek: http://www.choike.org/nuevo_eng/informes/1450.html (29. marec 2009).
11. Coincentral. 2009. *The Gaza War Perspective*. Dostopno prek: <http://coincentral.wordpress.com/2009/01/13/the-gaza-war-perspective/> (31. maj 2009).
12. Cordesman, Anthony H. 2005. *The Actors in the Conflict: The Palestinian Factions Aligned with the Palestinian Authority*. Dostopno prek: <http://www.csis.org/media/isis/pubs/ch07.pdf> (29. avgust 2008).

13. --- 2006. *Palestinian Forces Palestinian Authority and Militant Forces*. Dostopno prek: http://www.csis.org/media/isis/pubs/060209_palestforces.pdf (29. avgust 2008).
14. Espionage Information. 2008. *Israel, Intelligence and Security*. Dostopno prek: <http://www.espionageinfo.com/Int-Ke/Israel-Intelligence-and-Security.html> (20. maj 2008).
15. Ezzard, McNair. 2004. *Palestina: Mir, ne apartheid*. Dostopno prek: http://www.share-international.net/slo/publikacije/arhiv/svet/palestina_mir_neapartheid.htm (6. maj 2008).
16. Geller, Doron. 2008. *Israeli Intelligence and the Yom Kippur War of 1973*. Dostopno prek: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/History/intel73.html> (10. junij 2008).
17. Gordon, Thomas. 2002. *Skrivnostna zgodba Mosada*. Tržič: Učila International.
18. Goričar, Matjaž. 2004. *Operativno-taktični sistemi C4I*. Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/publikacije/bilten_sv_6_1_04.pdf (16. januar 2008).
19. Hunter, Robert E. in Seth G. Jones. 2004. An independent Palestine: the Security Dimension. *International Affairs* 80 (2): 203–219.
20. Inbar, Efraim. 2006. Israel Palestinian Challenge. *Israel Affairs* 12 (4): 823–842.
Dostopno prek: http://www.biu.ac.il/SOC/besa/efraim_inbar/ipc.pdf (29. marec 2009).
21. ITIC IICC-Intelligence and Terrorism Information Center at the Israel Intelligence Heritage & Commemoration Center. 2008a. *Hamas and the other Palestinian Terrorist Organizations are Taking Advantage of the Lull in the Fighting to Promote their Military Buildup, Which includes Intensive Training, in Preparation for the Day After*, 21. avgust. Dostopno prek: http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/English/eng_n/pdf/hamas_e003.pdf (8. september 2008).
22. --- 2008b. *Throughout the Recent Escalation, the Palestinian Propaganda Campaign has Frequently Employed the term "Holocaust" to Provide a False Description of IDF Activity in the Gaza Strip. The Pro Paganda Campaign has Evoked Strong Anti-Israeli Sentiments Across the Arab and Muslim World*, 12. marec. Dostopno prek: http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/English/eng_n/pdf/hi_090308e.pdf (8. september 2008).
23. --- 2008c. *Terrorism and Internet: Hamas has Recently Upgraded the Website of the Izz al-Din al-Qassam Brigades, its Military-Terrorist Wing. Upgrading the Website, Which Incites to Hatred and anti-Israeli Terrorism, Reflects the Importance Hamas*

- Places on its Website Network as a Central Component in the Battle for Hearts and Minds*, 22. junij. Dostopno prek: http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/English/eng_n/pdf/internet_170608e.pdf (8. september 2008).
24. ITIC-Intelligence and Terrorism Information Center at the Center for Special Studies (C.S.S). 2006. *Rabid anti-Israeli and anti-Semitic incitement on Hamas-owned media*, 3. julij. Dostopno prek: http://www.terrorisminfo.org.il/malam_multimedia/English/eng_n/pdf/hamas_incitement_e.pdf (8. september 2008).
25. *IWS-The Information Warfare Site*. 2008. Dostopno prek: <http://www.iwar.org.uk/iwar/resources/wikipedia/information-warfare.htm> (12. februar 2008).
26. Jane's Information Group. 2007. *The Armed Forces*. Dostopno prek: http://www8.janes.com/Search/documentView.do?docId=/content1/janesdata/sent/emedsu/isras100.htm@current&pageSelected=allJanes&keyword=tank&backPath=http://search.janes.com/Search&Prod_Name=EMEDSU&keyword= (13. februar 2008).
27. Jawad, Abdel Saleh. 2005. *Why the Intifada became militarized*. Dostopno prek: <http://www.palestinereport.ps/article.php?article=913> (6. maj 2008).
28. Jewish Agency for Israel. 2008. *Early Operations of Israeli Intelligence*. Dostopno prek: <http://www.jewishagency.org/JewishAgency/English/Jewish%2BEducation/Compelling%2BContent/Jewish%2BHistory/Service/Early%2BOperations%2Bof%2BIsraeli%2BIntelligence.htm> (21. maj 2008).
29. Jewish Virtual Library. 2008a. *Bari Giora*. Dostopno prek: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/History/giora.html> (3. junij 2008).
30. --- 2008b. *Hashomer*. Dostopno prek: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/History/Ha-Shomer.html> (3. junij 2008).
31. --- 2008c. *Haganah*. Dostopno prek: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/History/Haganah.html> (3. junij 2008).
32. --- 2008d. *Palmach*. Dostopno prek: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/History/Palmach.html> (3. junij 2008).
33. --- 2008e. *Irgun*. Dostopno prek: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/History/irgun.html> (3. junij 2008).
34. Jihad Online. 2002. *Islamic Terrorists and the Internet*. Dostopno prek: http://ics.leeds.ac.uk/papers/pmt/exhibits/2251/jihad_online.pdf (7. september 2008).
35. Jones, Andy, Geral L. Kovacich in Perry G. Luzwick. 2002. *Global Information Warfare: How Businesses, Governments, and Others Achieve Objectives and Attain*

- Competitive Advantages*. Dostopno prek: http://www.amazon.com/Global-Information-WarfareGovernmentsCompetitive/dp/0849311144/ref=sr_1_1?ie=UTF8&s=books&qid=1237896647&sr=1-1#reader (8. september 2008).
36. Kilroy, Richard J. Jr. 2006. Do Fences Make Good Neighbours? An Analysis of Israel's Security Policy Choices. *Contemporary Security Policy* 27 (3): 397–416.
37. Kočevar, Iztok. 2004. *Digitalizirano bojišče*. Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/publikacije/bilten_sv_6_1_04.pdf (17. januar 2008).
38. Malka, Haim. 2005. Forcing Choices: Testing the Transformation of Hamas. *The Washington Quarterly* 28 (4): 37–54. Dostopno prek: http://www.twq.com/05autumn/docs/05autumn_malka.pdf (29. avgust 2008).
39. *Media Intervention in International Conflict: A Framework for Analysis*. 2004. Dostopno prek: <http://web.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/ehost/pdf?vid=5&hid=115&sid=58f2c7f4-f4cb-4c3f-a9b1-eccd4cfc7873%40sessionmgr108> (2. april 2009).
40. Metz, Steven. 2004. *Armed Conflict in the 21st Century, The Information Revolution and Post-Modern Warfare*. Honolulu (Hawai): University Press of the Pacific.
41. Newcentrist. 2007. *Hamas Does Not Want to Restore the Caliphate*. Dostopno prek: <http://newcentrist.wordpress.com/2007/07/17/new-york-times-hamas-does-not-want-to-restore-the-caliphate/> (31. maj 2009).
42. Nikolić, Valentina. 2002. *Reševanje bližnjevzhodnega konflikta v luči varnosti sredozemske regije*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
43. Nofi, Albert A. 2006. *Recent Trends in Thinking about Warfare*. Dostopno prek: <http://www.cna.org/documents/d0014875.a1.pdf> (9. maj 2009).
44. PipeLineNews. 2008. *Fatah's Embrace of Islam*. Dostopno prek: <http://www.pipelinenews.org/2008/Fatahs-Embrace-of-Islamism.html> (31. maj 2009).
45. Požun, Janko. 2004. *Obveščevalno-varnostni sistem Izraela*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
46. Pressman, Jeremy. 2003. The Second Intifada: Background and Causes of the Israeli-Palestinian Conflict. *Journal of Conflict Studies* 23 (2). Dostopno prek: <http://journals.hil.unb.ca/index.php/JCS/article/viewArticle/220/378> (22. februar 2009).
47. Purg, Adam. 2002. *Primerjalni obveščevalni sistemi*. Ljubljana: Visoko policijska-varnostna šola.

48. Rodman, David. 2001. Israel National Security Doctrine: An Introductory Overview. *Meria Journal* 5 (3). Dostopno prek: <http://meria.idc.ac.il/journal/2001/issue3/jv5n3a6.html> (8. september 2008).
49. Svete, Uroš. 2005. *Varnost v informacijski družbi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
50. Steinberg, Gerald M. 2005. *Defeating Arafat's War: The IDF's Success Against Asymmetric Warfare*, 22. marec. Dostopno prek: <http://www.biu.ac.il/Besa/perspectives4.html> (29. marec 2009).
51. Stepanovič, Milan. 2009. Jom kipurska vojna 1973 - zmote in zablode izraelskih obveščevalnih služb. *Salomonov ugankar* 2009 (481): 54–55.
52. Šaponja, Vladimir. 1999. *Taktika dela obveščevalnih služb*. Ljubljana: Visoko policijska-varnostna šola.
53. Tawil-Souri, Helga. 2007. Global and Local Forces for a Nation-State Yet to be Born: The Paradoxes of Palestinian Television Policies. *Westminster Papers in Communication and Culture* 4 (3): 4–25. Dostopno prek: <http://web.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/ehost/pdf?vid=8&hid=115&sid=58f2c7f4-f4cb-4c3f-a9b1-eccd4cfc7873%40sessionmgr108> (2. april 2009).
54. *The Local Media and International Conflict*. 2006. Dostopno prek: <http://web.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/ehost/pdf?vid=5&hid=115&sid=58f2c7f4-f4cb-4c3f-a9b1-eccd4cfc7873%40sessionmgr108> (7. april 2009).
55. Toffler, Alvin in Heidi Tofler. 1993. *War and Anti-war*. New York: Warner Books.
56. Zuhur, Sherifa. 2008. *Hamas and Israel: Conflicting Strategies of Group-based Politics*. Dostopno prek: <http://www.fas.org/man/eprint/zuhur.pdf> (4. marec 2009).
57. Zanotti, Jim. 2008. *Israel and the Palestinians: Prospects for a Two-State Solution. Analyst in Middle Eastern Affairs*. Dostopno prek: <http://ftp.fas.org/sgp/crs/mideast/R40092.pdf> (5. marec 2009).
58. TV Slovenija, 2. program. 2008. *Globus*. Ljubljana, 22. april.
59. Wikimedia Commons. 2007. *Map of 1947 Jewish settlements in Palestine*. Dostopno prek: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Map_of_1947_Jewish_settlements_in_Palestine.png (31. maj 2009).